

12te Merg.

1881.

21de Bind.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift

for

nyttig og underholdende Læsning.

Udgivet af K. Thronsen.

31te Marts — 6te Hefte.

Decorah, Iowa.

Vaa Udgiverens Forlag.

Trykt i den Norske Synodes Bogtrykkeri.

Entered at the Post-Office at Decorah as 2nd class matter.

„For Hjemmet“,

et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

Det indeholder et afvejlende og omhyggelig udvalgt Læsestof, bestaaende af historiske Skildringer, Efterretninger om Opfindelser og Opdagelser, Misfionarbejdet, Rejsebeskrivelser, Skildringer af Lande og Folk, Dyre- og Planteliv samt

Fortællinger, Digte, Gaader og Blandinger.

Det udkommer med to Aar i Omflag to Gange om Maanedens (15de og 30te) og koster \$2.00 (til Norge og Danmark \$2.25) om Aaret i Forstud. Dermed er ogsaa Portoen betalt. Klubber paa 6 betalte Exemplarer faa de 7de frit. Penge sendes helst i Money Orders, Drafts (helst paa Chicago) eller Registered Letters, da Posterne ikke overalt ere sikre. Nye Subskribenter behøve at melde sig snarest muligt.

Adresse: **K. Throudsen, Drawer 14, Decorah, Iowa.**

Vil man benytte anden Mandts Hjælp til at indsende Penge, da se til, at Vedkommende er paalidelig.

7 forudbetalte Exemplarer sendes 1 Aar for \$12.00.

2 Eldre Bind af „For Hjemmet“, se sidste Side.

M. S. Hasjel har et fuldstændigt Udlag af gode Grocerivarer, fra norsk Tørst til fransk Syltetøi. Godt Udvalg af Stentøi, Glasvarer og Lamper — Cigarer, Tobak og Piber — Kolonialvarer, Specerier, pæferveret Frugt og Fisk, Fedevarer, Fiskevarer og Trævarer, samt Mel og Kreaturfoder; Alt til Dagens billigste Priser.

Decorah, Iowa.

Indhold af 18de Bind (1879 II.) af „For Hjemmet“.

„Kun dagligdags er al din Dont“. — Hugenotterne som Galeisflaver. — Japanejerne. — Den gamle Thepotte. — Brev til Lagard fra en tyrkisk Kadi. — Sokrates's Fængsel og Død. — Strøtanter. — Jøderne i Konstantinopel. — Gaader og Oplosninger. — Blandinger. — Pater Klemens. — Buggesang. — Gustav Vasas Historie. — Brinds Louis Napoleon falden. — Møllen og Bækkene. — Jordklodens Indre. — Giv Gud Vren. — Til Ungdommen. — Smaa historiske Notitser. — Den gamle Mand og Bræsten. — Læsefrugter — Ved det døde Hav. — Hvad hedte den harmhjertige Samaritan? — Sønnen i rette Tid. — Washingtons Magimer. — Rimbrev fra navnkundige Mænd. — Insekternes Muffelstyrke. — Verdenspostvæsenet. — Benedetto Marcelli. — Fra Madagaskar — Til Belysning af en Anekdotte, som fortælles om Pascal. — Mærkelige Tal. — Evang. lutherisk Folketalender, anmeldt. — Til Professor M. J. Monrad. — John Mannard.

Bindet bestaar af 12 Hefter, 356 Sider, samt Titelblad og Register og sendes portofrit for \$1.00.

K. Throudsen,

Dr. 14, Decorah, Iowa.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

12te Aarg.

31te Marts 1881.

6te Hefte.

Familien Hølldringen.

En Fortælling af Eugenia von Miklass.

Sjette Kapitel.

Benſkab.

Da Gerhard kom ind i sin Vens Bærelse, stod denne ved Skrivebordet og bladede i nogle skrevne Hefter. Han saa forundret paa den Indtrædende; det var saa længe, siden Gerhard havde opsoget ham om Aftenen. Da han betragtede ham nøiere og opdagede, hvor bleg og bevæget han saa ud, og hvor uordentlig hans Klædedragt var, frygtede Rudolf, at der maatte være tilstødt ham noget meget Ubehageligt. Hans sædvanlige kolde, tilbageholdne Bæsen blev mildere. „Hvad feiler dig?“ — spurgte han, „du ser jo ud, som der var hendt dig noget Slemt?“

„Rudolf“, svarede Gerhard og kastede sig paa Sofaen, „hør mig! — Jeg kommer for at bede dig om et godt Raad, som jeg desværre ofte har forſmaaet; men tro mig, jeg føler dybt, hvor urigtigt jeg har handlet og vil saa gjerne gjøre det godt igjen. Vær min Ven som før“, tilføiede han i en blød Tone og rakte ham Haanden. Gerhard havde en uimodſtaelig Maade at bede paa, han gjorde det saa barnligt og hjærtligt, at det næsten var umuligt at afſlaa ham Noget.

Uagtet Rudolf troede at have god Grund til at være krænkert, følte han sig formildet ved hans Ord. Hans Vens ydmyge Tale smeltede den Størpe, der havde lagt sig om hans Hjerte, og han trykkede hjerteligt hans Haand. „Jeg vil gjerne raade dig, og gid jeg kunde hjælpe dig; du ved, det er ikke min Skyld, at vi i den sidste Tid ere komne fra hinanden.“

„Jeg ved det“, svarede Gerhard forknyt. Det var ham ikke saa let, som han havde tænkt, at anerkjende Rudolfs Overvægt og Fortrin, naar han stod Ansigt til Ansigt med ham, men i Bevidstheden om sin egen Brøde og overthdet om, at Rudolf dog var det eneste Menneske, der vilde hjælpe ham, overvandt han sig.

„Hvad ønsker du af mig?“ — begyndte denne igjen. „Jeg kan omtrentlig tænke mig det; du er atter kommet i Gjæld og ved ikke, hvad du ſkal gribe til.“

„Du har gjættet rigtig, Rudolf, saa er det.“

„Hvor stor er Summen?“

Gerhard generte sig for at nævne den paa engang.

„Jeg har gjort et omtrentligt Overslag“, sagde han undvigende — „det er

forhaabentlig ikke saa meget, som det synes mig, men Rudolf, jeg frygter, det er mere, end du formoder“.

Rudolf begyndte at gjætte, men da Gerhard altid sagde Nei, blev han utaalmodig og sagde: „Dersom jeg skal hjælpe dig, saa faar du tale ligeud, saa skal jeg se, hvad jeg kan gjøre“.

Gerhard indsaa dette, han følte det som en retfærdig Straf, at dersom han vilde begynde et andet Liv, var en uforbeholden Tilstaaelse nødvendig. Han beklæmpede sin Ulyst og sagde saa rolig som muligt: „Jeg skylder omtrent 4,000 Spd.“

„4,000 Spd.“ raabte Rudolf forfærdet, „Gerhard, du maa tage fejl. Det er ikke muligt, at du kan have brugt saameget i denne korte Tid!“

„Jeg tager desværre ikke fejl; det er den mindste Del af det, jeg selv har brugt, den værste Post angaar en Kaution for Hofen. For at klare den, maatte jeg laane Penge paa saa høie Renter, at jeg ikke kunde betale dem, og saaledes er Gjælden vokret“.

„De elendige Jøder!“ tilføiede han.

„Hvor kunde du ogsaa falde paa at laane hos Jøder? — hvorfor henvendte du dig ikke til mig eller et andet fornufdigt Menneske, for du indlod dig paa Sligt?“

„Jeg troede ikke, at de Andre vilde lade mig saaledes i Stikken, desuden var der ikke Tid til Beregninger. Det vil ogsaa blive bedre, naar Hofen har faaet sin Bærel, da maa han naturligvis betale mig, — jeg har ogsaa nogle Penge udestaaende hos andre Bekjendte, det er kun for Dieblisset, det er værst for mig, fordi Alt er gaaet i mit Navn. Agerkarlene holde sig til mig, og jo længer jeg trækker Afbetalingsterminen ud, desto større Renter maa jeg betale. Du ser, jeg er i en fortviblet Stilling.“

„Det ser jeg“, sagde Rudolf alvorligt, og som det forekom hans Fætter i en noget kold Tone. Begge taug en Stund. Rudolf syntes at tænke alvorlig efter; Gerhard vovede ikke at afbryde ham; men endelig spurgte han ganske hdmngt: „Hvad tror du, at jeg bør gjøre, Rudolf?“

„Hvorledes skal jeg kunne hjælpe dig? — Du ved jo, ligesaa godt som jeg, at min Bærel er mindre end din, jeg kan derfor ikke, selv med min bedste Vilje, laane dig Noget“.

„Det ved jeg godt, Rudolf, men du har en skarp Forstand, du finder maaske en anden Udvei. Tro mig, Rudolf“, vedblev han meget bægget, — „jeg vilde denne Gang kunne overvinde mig til at sige Fader Alt og bære hans retfærdige Bredde; — men det falder mig saa tungt at berede ham denne Sorg, før jeg tillige kan give ham et Bevis paa, at jeg virkelig kan forandre mig. Jeg vilde saa gjerne spare ham derfor, og dette er ene og alene Grunden til, at jeg denne Gang saa brændende ønsker, at saa Sagen ordnet uden hans Mellemkomst“.

Rudolf blev rørt over denne ubegrændsede Tillid til ham, og følte ogsaa, at Gerhard denne Gang saa sin egen Handlemaade i et ganske andet Lys end før, og han fik Tro paa hans gode Forsætter. Han tog Sagen noie under Overbeieelse og gik længe op og ned i Bærelset, lagde Planer og forcastede dem igjen. Endelig syntes han at have faaet en god Ide; hans Rande opklaredes, og hans sjælsfulde Dine straalende. „Gerhard!“ sagde han og traadte hen til ham, „jeg haaber at kunne hjælpe dig. Hvorledes, kan jeg endnu ikke sige, det er ikke engang ganske klart for mig selv. Kun forlanger jeg, at du ufortøvet bringer mig alle dine Regninger og Papirer, for at jeg nøiagtigt kan se, hvorledes Sagerne staa og saa

en ordentlig Afgjørelse med dine Kreditorer“.

„Rudolf, kjære dyrebare Ven!“ — raabte Gerhard og kaldt ham om Halsen: „Jeg vidste nok, at du ikke vilde slaa Haanden af mig. Tvivl ikke paa, at jeg vil forandre mig! At Rudolf, jeg ved desværre, hvor svag jeg er — jeg har ikke holdt mine Røfter og har ingen Ret til din Tillid, men forsøg det blot denne Gang. Jeg vil begynde et andet Liv, jeg vil bryde med mine Venner og med Fortiden og leve alene med dig“.

„Naar vi to holde sammen, har jeg en god Støtte — og jeg vil forsøge at finde en endnu bedre“, tilføiede han sagtere, alvorligt.

„Jeg vil tro dig, Gerhard, jeg ved, at Andres Tillid ogsaa er et lidet Hjælpe-middel til at blive paa den rette Vej. Vis mig nu dine Papirer“.

Gerhard gik ind i sit Værelse og kom tilbage med alle Papirerne, som han gav Rudolf. Denne gennemgik dem nøiagtig, ryftede af og til paa Hovedet under misbilligende Ytringer. Summen beløb sig virkelig til omtrent 4.000 Spd., der snart maatte betales, om ikke Renterne til dels skulde blive endnu høiere. Rudolf lagde Papirerne sammen og stak dem i sin Brentaste. „Det er allerede sent“, sagde han rolig, „jeg tror, det begynder at lysne. Gaa til Ro, Gerhard, og overlad Sagen til mig, jeg haaber at kunne hjælpe dig, skjønt jeg ikke kan love det vist. I ethvert Fald vil jeg gjøre, hvad jeg kan“.

Hans Frætter vilde saa gjerne have vidst, hvilken Udvei Rudolf havde fundet; men da han mærkede, at denne var utilboielig til at sige det, undertrykte han Spørgsmaalet. Med meget lettere Hjerter og med inderlige Taffigeheder skiltes han fra ham og fattede det bestemte Forsæt, at følge denne trofaste Vens Raad i Alt.

Den næste Dag saaes de saa godt som ikke. Rudolf var øiensynlig meget beskæftiget med dette Anliggende, og der gik næsten en Uge, inden han talte et Ord derom til Gerhard. Denne havde imidlertid god Velighed til at prøve sig selv; thi da han var saa lidet sammen med Rudolf, blev det ham vanskeligere at trække sig tilbage fra sine andre Bekjendte. Men han holdt sig tappert; han tog med stor Rolighed mod den Spot, der rettedes mod hans pludselige Stadighed, og affærdigede Angriberne med godmodig Spøg. Den eneste, der vedblev at søge ham, og ikke lagde nogen Vægt paa hans forandrede Sindelag, var den før nævnte Edwin von Hofen, der var i den samme pekuniære Forlegenhed, men rigtignok tog Sagen lessindigere. Han tænkte som saa, at man undertiden maatte gjøre en Dyd af Nødvendighed; Alt havde sin Tid og forandrede sig vel efter Omstændighederne. Desuden syntes han virkelig at holde af Gerhard, og da han ikke var uimodtagelig for ædlere Grundsætninger og Bestræbelser, saa holdt Gerhard det for Pligt ikke at støde ham fra sig; kun naar han gjorde ironiske Udfald mod Rudolfs anmassende Overlegenhed, blev han saa bestemt tilrettevist, at han undertiden foretrak at gjøre sig til Vens med dette moderne „Menneske“, som han kaldte ham, og Rudolf optog hans Furodeføkkende med det Udtryk af venlig Værdighed, der var ham eiendommeligt.

Imidlertid kom den Dag, da Fru von Hellbringen og hendes Dotter skulde træffe i Heidelberg; Gerhard vilde saa gjerne vide Resultatet af sin Vens Anstrængelser inden den Tid. Han kunde ikke afholde sig fra at spørge ham og fik til Svar, at han troede at kunne sige ham det den samme Aften, hvorfor han foreslog, at de skulde benytte den smukke Aften til en Spadsertur i Neckardalen.

Gerhard var strax villig og oppebiede med Utaalmodighed den aftalte Time. Han var ikke istand til at være inde paa sit Værelse; længe for Rudolf kom, gik han frem og tilbage den korte Vej til Broen og ventede paa ham. Endelig saa han Rudolf komme over Torvet foran Kirken. Han saa alvorlig, men tilfreds ud. Gerhard haabede det Bedste og gik ham hurtigt imøde.

„Har du gode Efterretninger?“

„Gode“, svarede Rudolf tørt.

Gerhard fulgte ham ind i Værelset, hvor Rudolf tog flere Papirer op af sin Brevtaske og lagde dem paa Bordet. Det var Kvitinger fra alle Gerhards Kreditorer. Alt var betalt indtil den sidste Skid.

„Men hvor i al Verden har du kunnet gjøre dette!“ udbrod Gerhard i den høieste Forbauselse.

„Du ved, at jeg blev 21 Aar den 5te Juli; efter vore Provindslove er jeg altsaa myndig og berettiget til at disponere over min lille Formue. Halvdelen deraf, omtrent 5,000 Spd., staar i Hællbringen, den kan jeg ikke røre uden din Faders Vidende; men den anden Halvpart er anbragt i Værdipapirer, og disse har jeg ladet sælge gjennem en mig bekjendt Bankier i Berlin. Til din Beroligelse kan jeg sige dig, at det er skeet uden Tab. Du er altsaa nu min Debitor, og jeg haaber ikke at være nogen slem Kreditor“, tilføiede han med et lidet Smil.

Gerhard saa paa ham, som om han ikke rigtig havde fattet, hvad han hørte. „Rudolf“, udbrod han, „det har du gjort? Du vil komme til at lide for min Lettsindighed. Nei, det gaar ikke an, jeg kan umulig tage imod det!“

„Det gaar godt an“, svarede Rudolf, „det er allerede skeet og kan ikke forandres. Jeg haaber at have gjort en nok saa god Forretning“, tilføiede han og

smilte, „thi jeg holder dig for sikrere end de Jernbaneaktier, jeg folgte. Desuden gjør jeg naturligvis Fordring paa mine Renter, indtil du engang kan betale mig tilbage hele Summen. Modtagelsesbevis for Pengene maa du ogsaa give mig.“

„Rudolf, du overvælder mig med din Hoimodighed, jeg kan umuligt modtage dette, — jeg maa sige det til Fader.“

„Savist er det din Pligt at gjøre det engang, men som du nylig selv sagde, jeg vilde saa gjerne, at din Fader blev sparet for dette, indtil du havde givet Beviser paa, at du havde forandret dig; din Stilling ligeover for ham vilde blive vanskelig, og det vilde soles trykkende for os alle, dersom han nu alt fik det at vide. Naar du derimod et Aars Tid kan afholde dig fra alle slags Udskielser, vil han saa mere Tillid til dig, og da kan du befriende ham Alt; thi for faar du ikke Fred i din Samvittighed.“

„Rudolf, hvorledes skal jeg takke dig? Min Ven, min Broder — hvor ofte har jeg misgjendt dig! Kunde jeg blot gjengælde dig dette! For Diebliffet har jeg ingen Udflugt til det og den bedste Anerkjendelse af din Hoimodighed er, at jeg modtager den, at jeg hdmgyer mig under den; jeg ved, at en ædel Handling belønner sig selv. „Maaste“, tilføiede han venlig, men alvorligt, „gjengælder en anden Person, som staar mig meget nær, dig engang dette bedre, end jeg formaar det“. Rudolf rødmede, men svarede Intet.

„Men hvorledes har du baaret dig ad med at saa Tøden til at slaa af de sidste Renter?“ spurgte Gerhard, da han havde gennemseet Papirerne endnu engang.

„Dertil har Jurisprudenten hjulpet mig“, svarede Rudolf og lo, „jeg har grundig studeret Landets Love, og jeg beviste ham, at han ikke havde Ret til at tage saa høie Renter“.

„Du er et mageløst Menneske, Rudolf, jeg kunde have lyst til at indfatte dig i Guld! Du er den eneste, af hvem jeg kan modtage et saadant Offer; thi jeg ved, du gjør det af Kjærlighed til mig. Men jeg vil ikke bide saa længe som et Nar, før jeg siger det til Fader. Naar jeg fra nu af og til Paaste staderer slittig, trækker mig tilbage og ikke lader mig forlede til at stifte Gjæld, saa vil han tro mig.“

„Det er jo ikke nødvendigt at fastsætte Terminen saa bestemt“, sagde hans Ven, „naar Paaste kommer, kunne vi jo tale om det igjen; kommer Tid, kommer Raad.“

„Det har du Ret i, men lov mig, Rudolf, at du ikke vil forberede Fader, før at gjøre det lettere for mig. Jeg vil selv beskaffe Alt, det skal være Bod for min Brøde.“

Rudolf lovede det og trykkede hjerteligt hans Haand til Tegn paa deres fornyede, dobbelt inderlige Venstabskab. Derpaa gik de Arm i Arm og igjennem Heilbrønner Porten og langs Neckarens Bredder. Det var en stille, fredelig Sommeraften, der harmonerede godt med deres Stemning. Rudolf havde en glad Bevidsthed om at have gjort noget Godt; Gerhard var opfyldt af Taknemmelighed og Kjærlighed til Gud og til sin Ven. I Fantastien udfastede han de dristigste Planer for, hvorledes han engang skulde gjengælde Rudolf denne Venstabs tjeneste. Han kom jo engang i en glimrende Stilling — da vilde han gjøre Alt for Rudolf, hvis ydre Forhold vare saa ganske anderledes; — og Mathilde, hun maatte hjælpe ham, — Rudolfs Tilbøielighed for hende havde han forlængesiden gjaettet. Han saa ingen Hindringer for sine Planer; thi hans Forældre elskede jo Rudolf, og at Mathilde vilde indvilge, det troede han at være aldeles vis paa.

Rudolf gik ved Siden af ham ubevidst om al den Lykke, Gerhard lagde tilrette for ham, og glædede sig i den herlige Natur. Igjennem de høie Nodde- og Lindetræer, som hvælvede sine skyggefulde Tøppe over dem, lyste nu og da Aftenso-lens Straaler, forgyldte Slottet og skinnede paa Floden. Bjergene ligeover prangede i det herligste Grønne og hævdede sig ud fra de fjernere liggende, der laa i blaalig Skygge; enkelte Bygninger, malerisk grupperede Smaahuse traadte klart frem indimellem. Saaledes kom de, næsten uden at være et Ord, thi Hjertet var saa fuldt, til den Wei, der fører til Wolfsbrunnen. De sloge ind paa den, for at spise til Aftens der og fandt sig snart et passende Bord; den første Fisk smagte dem udmærket. Der var flere andre Studenter, men ingen af Gerhard's Bekjendte, Noget som idag var ham meget kjær. De gik den vore Wei tilbage, saa at de kom lige forbi Slottet. Gerhard blev levende erindret om den Aften, da han havde siddet der alene i saa nedtrykt en Stemning, og en Følelse af uudsigelig Taknemmelighed mod Gud, der havde hørt hans Bøn, fyldte hans Hjerter.

„Rudolf“, sagde han pludselig, da de kom ud af Skoven og Fuldmaanen steg rød op bag Slottet, „hvad er dog al jordisk Høihed og Herlighed og al jordisk Lidelse imod Guds evige Almagt og Kjærlighed! Det falder sammen som disse Haller; — et Ord af ham og Herligheden er forbi — et Raadeblik af Herren — Lidelsen er stillet. O, at man kunde blive klog og ret betænke, at Alt paa Jorden har en Ende!“

„Det er vist meget nødvendigt“, svarede Rudolf, „men vi kjende kun Livet paa Jorden, hvad der følger efter, kan Ingen udgrunde. Den, der søger at opfylde alle sine Pligter, vil ved sit Livs

Ende føle den Tilfredsstillelse at have levet godt. Hovedsagen er at gjøre sig klart, hvilken Opgave man har“.

„I dette Dieblif synes det jordiske Liv mig saa kort“, svarede Gerhard, „Evheden saa nær! Om kort Tid ere vi ikke mere her. Min dyrebare Ven, dersom vi ville skifte os ret, da maa vi rette vore Tanker mere mod det Evige; thi det vedliver, naar Jord og Himmel forgaar“.

Han trykkede heftig Rudolfs Haand, men denne svarede Intet. Dette var en Gjenstand, han vidste meget mindre om end Gerhard, og han skrev dennes Tilbøielighed til at fordybe sig i religiøse Ting paa hans let bevægelige Følelsers Regning. Han søgte endnu ingen Trang til Hjælp fra oven, han satte sin egen Handekraft overordentlig høit og troede, at Menneſket ved egen Styrke var istand til at opfylde Loven og blive salig. Hvorledes Saligheden var, det var ham jo dunkelt, men Dyden maatte saa sin Løn, det var overensstemmende med Guds Retfærdighed. Hans Sjæl trængte endnu ikke til en Forløser; thi hans Syndenød var ikke gaaet op for ham.

Næste Formiddag Kl. ti gif de to Venner til Jernbanegaarden for at vente paa Toget fra Frankfurt, med hvilket Fru von Hellbringen vilde komme. Gerhard havde kastet alle Sorger fra sig og ikke paa længe følt sig saa glad og let tilmode; Rudolf var ogsaa i glad Stemning. De maatte vente længe, endelig hørtes Signalpiben, og Lokomotivet bruste frem; de saa skarpt hen til første Klases Coupéer; thi de vidste, at Moderen havde taget Plads der. Endnu inden Toget standsede, blev et Bindu flaaet ned, der viste med et hvidt Kometørflæde, og Mathildes straalende Ansigt saa vinkende og nikkende under den runde Keisehat ud til dem. De sprang strax derhen, og nu blev der en Hilsen og en Snakken,

saa Jngen ret kunde høre, hvad den Anden sagde. Fru von Hellbringen saa angreben ud og blev siddende i Boguen, medens hendes Døtre sprang ud, for at benytte det korte Ophold til at se sig om.

„Ma Mama“, sagde Mathilde, „det er da kjedeligt, at vi ikke kunne blive her nu.“

„Du vil jo ikke gaa glip af det“, svarede hun, „paa Tilbagereisen kan du nyde desmere Godt af det.“

„Det er endnu saa længe til! Gerhard, vis mig nu, hvor I bo.“

„Det kan jeg ikke herfra, men naar vi slynde os, saa kan jeg vise Eder Slottet fra det Fjerne.“

Saa hurtigt som muligt fulgte de ham, og som sædvanlig gif Rudolf og Mathilde, Gerhard og Hildegard sammen. Gerhard havde den taknemmeligste Tilhørerinde, thi Hildegard forstummede ganske over al den Skjønhed, der omgav hende og lyttede ivrigt til Broderens Dplysninger, medens Mathilde spurgte sin Ledlager saaledes paa Kynds og Tørs, at han kom rent fra, hvad han egentlig vilde fortælle; men derpaa kom det nu heller ikke an; de smukke Dmgivelser havde jo meget mindre Tiltrækning for ham end det smukke livfulde Ansigt ved Siden af ham og de udtrykfulde brune Vine, der saa op til ham, straalende af Glæde og Livsluft. Men Klokken lød, og de havde neppe faat kaste et slygtigt Blik paa Slottet med dets Dmgivelser, før de igjen maatte afsted, for at komme tidnok til Toget. Et hjerteligt Haandtryk, en Visten med Kometørflæderne, og de vare borte; efterat det dog først var blevet aftalt, at begge Studenterne skulde besøge dem hver Søndag i Baden.

De næste fire Uger gif meget hurtigt; hver Lørdags Eftermiddag reiste de to Venner med Jernbanen til det smukke

Badested, og Søndagen blev da benyttet til Udflugt i Omegnen. Fru Hellsdringen kjørte, og naar hendes unge Bedfagere fik altfor stor Lyst til at streife om tilfods, saa blev hun tilbage paa en eller anden smuk Hvileplads og ventede paa dem.

Veiret var fordetmeste godt, og det var en meget lykkelig Tid. Den næste Søndag gjorde de en Udflugt til den gamle Borg Baden. Ruinen mindede Hildegard om hendes elskede Bjergruin hjemme, skjønt hun maatte tilstaa, at det var smukkere her. Medens hun stod oppe i Taarnet ved Siden af Broderen og skuede omkring sig i der smukke Omegn, svævede hendes Tanker tilbage til Hjemmet. „Tænkte du iaar anden Pintsedag paa vor Spadsfætur til Ruinen ifjor anden Pintsedag og det Forbund, vi sluttede der?“ spurgte hun Gerhard og saa kjærligt paa ham.

Han blev rød; thi han mindedes, hvorledes han havde tilbragt den sidste Pintskehøj i Selskab med lystige Kammerater og glemt baade Festen og Fortiden. „Jeg har desværre glemt det, Hilda“, svarede han.

„Men det er urigtigt“, sagde hun bebreidende.

„Jeg fortjener denne Bebreidelse, især da jeg dengang greb Sagen med saamegen Begeistring, men“, tilføiede han undskyldende, „for Eder Piger er det ogsaa meget lettere at tænke paa Saadant. I blive i de samme Forholde, vi rives med af Saameget. Jeg gad vide, om vor fortreffelige Rudolf har tænkt paa det. Rudolf, huskede du sidste anden Pintsedag paa den Pagt, vi sluttede forrige Aar, og paa, at vi hvert Aar paa denne Dag skulde tænke paa det?“

Rudolf saa forundret paa ham. „Hvorledes kommer du paa det?“ spurgte han.

„Na, jeg har en Samvittighedsvækker

her ved Siden af mig, som erindrede mig om det, og jeg maatte til min Skam bekiende, at jeg havde glemt det! Hvorledes gif det dig?“

„Om Formiddagen tænkte jeg ikke paa det, men om Aftenen, da jeg tænkte over den tilbagelagte Dag, stod det levende for mig, og jeg foresatte mig paany at holde fast ved de dengang udtalte Grundsetninger.“

„Ak, hvem der dog var saa fornøftig som du!“ sukede Gerhard med komisk alvorligt Ansigt, „og du Mathilde, hvorledes var det med dig? Tal oprigtigt.“

Mathilde lo. „Et slemmt Forhør“, svarede hun. „Jeg maa tilstaa, at jeg slet ikke har tænkt paa det undtagen i Julen og maatte en eller to Gange i Løbet af Vinteren.“

Rudolf saa alvorligt paa hende; hun undveg hans Blik. „Et smukt Bevis paa Oprigtigheden af vore gode Forsætter“, sagde Gerhard halvt ironisk, halvt estertænksomt, „vi lovede hinanden gensidigt Trostaa i de ædleste Bestræbelser og ere ikke engang tro i Erindringen, idetmindste kun Halvparten af os. Hvad er dog menneskelig Dyd!“

„Den maa først gjennemgaa Prøvelser og hårdes, ligesom Jernet først bliver brugbart ved at gaa gennem Ilden“, sagde Rudolf.

„Dertil maa den føres af den rette Haand, og det er ikke noget Menneskes Haand“, sagde Gerhard med dæmpet Stemme, saa at blot Hildegard, der stod ved Siden, hørte det. Hun saa venlig paa ham, og vilde svare, men han lagde ikke Mærke til det. Fordybet i sine egne Tanker lod han sit Blik glide drømmende hen over Eggen.

Den 10de August mødtes Præsidenten og hans Familie i Heidelberg. Rudolf havde leiet nogle Værelser til dem i det samme Hus, hvor han og Gerhard

boede, og da Ferierne allerede begyndte i de nærmeste Dage, saa kunde de ret uforskyrret glæde sig ved Samværet. De to Søstre havde faaet et lidet Bærelse i øverste Etage, hvorfra der var en deilig Udsigt. De ankom henimod Aftenen, ubeskrivelig lykkelige over endelig at have naaet Maalet. Gaderne vare allerede ophlyste, og Vognen passerede næsten hele Hovedgaden; Mathilde spurgte i et væk om denne eller hin Bygning, hvor Universitetet laa osv. og Hildegard gav hende intet efter. Saaledes naaede de sin Bolig, hvor Forældrene, som førte i Forveien, allerede vare stegne ud. Efter et flygtigt Blik paa Præsidentens og hans Hustrues Bærelser, som de fandt nydelige, sprang de to Piger op i den øvre Etage. Her var to Kvistværelser indrettede saa net og hyggeligt for dem, at de bleve staaende ganske henrykte. En blændende hvid Dug var lagt paa Bordet, hvorpaa der var sat Frugter og Blomster, og et prægtigt blomstrende Myrte-træ prangede midt i Bærelset; men Udsigten var dog allerdeiligst. Til Venstre laa Næstaren, med sine smukke Broer og ærbørdige Porte; begrændset af Bjerge, som syntes at tabe sig i det Fjerne, til Høire Hellig-Nands-Kirken, og overfor der Bjergtoppen, hvorpaa Slottet ligger. Paa den anden Side af Næstaren togede just nogle Studenter fremad med en broget Fane og brændende Faller, der gav Gjenlyd i Vandet. De drog over Broen hen til en Gjestgivergaard der i Nærheden, hvor Fallerne bleve slukkede under Hurraraab. Der var et herligt Syn for de to modtagelige Gemytter; de maatte se paa det, indtil det sidste Lys slukkedes, og Alts var blevet stille; da sprang de ned i Dagligværelset, hvor de allerede fandt de Andre samlede ved Tjebordet.

„Gerhard“, raabte Mathilde med det Samme hun kom ind, „var det dit Korps?“ —

„Mener du de Studenter, som netop togede her forbi?“

„Naturligvis.“

„Det var B a n d a l e r n e“, svarede han noget ringeagtende.

„Er det ikke Ederes Venner?“

„Nei, vi mødes kun paa Kamppladsen.“

„I ere dog nogle underlige Folk“, sagde Moderen, som sad tilbagelænet i Sofaen noget angrebet efter Rejsen, „naar jeg bare kunde begribe, hvorledes et saadant Liv kan tilfredsstille Eder.“

„Hvor sin Lyst, Mama“, svarede Gerhard spøgende, „er du ikke glad over, at jeg har kunnet komme fra det uden Mærker?“ Hun mente, at dette ikke var nogen Betryggelse for Fremtiden, og der blev endnu talt og spurgt meget om Studenterlivet, indtil Præsidenten standfæde Samtalen og mindede om, at de skulde bryde op meget tidlig næste Morgen for at gjøre en Fodtur. Moderen skulde naturligvis ikke være med, hun vilde kl. 1 vente dem i Gjestgivergaarden ved Slottet, hvor de skulde spise Middag. De skiltes og vare den næste Morgen paa Klæde og færdige til rette Tid.

Himlen var noget overfløjet, men lidt efter lidt klarnede den op til deres store Glæde, og Næstaren laa klart bestraalet af Morgensolen. Præsidenten havde Fornoielse af at være Fører og opsoge de Veie, han kjendte fra sin Ungdom. Forst gik det til Slotskjerget, og ofte bleve de staaende for at betragte alle Punkter i Omegnen, som laa for dem i vekslede Belvæning, snart indhullet i dyb Skygge, snart i Udsstraaler. De unge Piger kunde ikke noksom beundre Slotsruinen med dens rødligge Mure beklædte med Bedbende. Efterat de havde befæet den indvendig og udvendig, nydt den herlige Udsigt fra Terrassen og hørt paa Gerhards begejstrede Forklaringer, sloge de

ind paa Veien til Wolfsbrunnen. Efter et kort Ophold der gik de videre opad Fodstien til Kongestolen. Himlen blev overskyet, og til sidst en liden Regn- skur, men det forhoiede Fornoieisen, og medens de søgte Beskyttelse under de tætte Kvotræer, fik de desbedre Leilighed til gjennem Grenene at iagttage den lige- overfor liggende Bjergfjæde i dens for- skjelligartede Belusning. Snart indhyl- lede Regnen den i ligesaa graa Farver som Horizonten, saa den næsten syntes at forsvinde, men pludselig brød en klar Solstraale frem gjennem Skyerne og ka- stede et blændende Skjær over et grøn- klædt Bakkefeld, medens det ovenforlig- gende laa i blaaelig Dæmring. Paa denne Maade vare de komne til en Stenur, der syntes at have styrtet ned fra Top- pen af Bjerget som en Fos af hæng- mæssige Stene og Klippestykker. De fandt en uhyre Sten, der var tilhugget som et BOrd, og andre vare grupperede derom som Stole; der satte man sig ned og saa fra denne vilde Omgivelse ud i det smukke Fjerne.

„Hvilken Følelse lægger din Sjæl nu i Naturen?“ Spurgte Gerhard drillende og sigtede til en Samtale Dagen ifor- veien.

„Synet af den styrker mig i den Overbevisning, at Mennesket kan gjøre sig underdanigt selv det mest Modstræ- bende i Naturen. Dette Bildnis bevi- ser, at man, naar man ikke sparer nogen Noie, kan finde Veie og Middele til at naa det Maal, man har stillet sig.“

„Meget rigtig, Rudolf“, svarede Præ- sidenten, „derjom du holder fast ved denne Grundsætning, kan du bringe det til Noget“.

„Rudolfs Aand finder sig selv igjen overalt“, sagde Gerhard drømmende, „og da han tragter efter høie Ting, saa sta- der det maasse ikke ham. Men jeg træn-

ger til Noget udenfra, jeg lytter gjerne til de Stemmer, der tone mig indøde fra Naturen, gjennem dem modtager jeg Indtryk for min Sjæl. Taler ikke hver en Sten her om Guds Almagt og Stor- hed? Er det ikke et Vidunder af hans Almagt, at disse Blokke ere bleve lig- gende der, istedetfor at styrte nedover Dalen? — Og det deilige Syn, som ligger udbredt for os i det Fjerne, er det ikke en Afgjands af hans Kjærlighed?“

Gerhard talte ligesom mere til sig selv end til de Andre, hans Vane hvilede tan- kefuldt paa Eggen om ham. Præsiden- ten saa først noget forundret paa ham, men hans Blik blev venligere, da han lod det hvile paa Sønnens klare Binde. „Du dømmes med Hjertet“, sagde han, „Rudolf med Forstanden. Dette sidste er nødvendiger for en Mand, dog naar du blot ikke giver denne Aandsretning altfor frit Løb, men efterhaanden søger at underordne den under Fornuften, saa vil jeg ikke sige Noget derimod. Der gives mange forskjellige Veie til Visdom.“

„Du ved, at Rudolf og jeg ere uad- stillelige, Fader, altsaa kan mit Hjerte ikke komme til at gaa paa egen Haand, uden Forstandens Folgestab;“ svarede Gerhard med et Smil, idet han greb sin Vens Haand og saa med taknemmelig Kjærlighed paa ham. „Jeg tror, at der- som jeg skulde stilles fra Rudolf, vilde jeg blive ligesaa uhykkelig som Peter Schlemihl, der havde tabt sin Skygge; omendstjont Forholdet hos os i Grun- den er det omvendte, og jeg snarere er Rudolfs Skygge, end han min.“

„Gid Eders Venstabe altid maatte vedblive at være saa fast“, sagde Præsi- denten, Intet i Verden kan sammenlignes med den Lykke at have en trofast Ven.“

Efter nogle Diebliffes Taushed ud- brød Mathilde, som henrykt havde be- tragtet Landskabet omkring sig: „Papa,

kommer du ikke til at tænke paa Havet ved at se denne storartede Egn? Jeg tænkte før, at Jintet var saa storartet som Bølgernes Brusen og Larmen, men nu ved jeg neppe, hvad der gjør mest Indtryk paa mig. Jo vildere Naturen er, desto mere tiltaler den mig. Da vækkes alle Sjælens Kræfter, og man føler sig saa løftet, som om man kunde spæve hen derover haaret af Ornevinger."

"Du bliver jo ganske poetisk", sagde Præsidenten og lo, „jeg troede, det blot var Gerhards Sag."

"Han ser alt i et poetisk Skjær, endog-
saa Hverdagslivet", svarede hun, „medens jeg maa paavirktes af ganske særegne Indtryk, for at kunne betragte Tingene med dette Blik."

De reiste sig nu og gik videre. I det lille Blothus blev der endnu engang hvilet; Rudolf skar deres sammenslyngede Navnetræk i Bordet, og Gerhard kunde ikke lade være at komme med en liden Hentydning, da han saa sin Ven forbinde M med R og G med H; men Rudolf lod, som han ikke hørte det. Endelig naaede de Taarnet, men Udsigten var overskyet; det blev bestemt, at de endnu engang skulde gaa derop i bedre Veir, og da det allerede var bleven sent, tog de nu den korteste Vei til Slottet. Den var temmelig ubekvem, men Pigerne sprang fra Sten til Sten og benyttede sig saa lidet som muligt af den tilbudte Hjælp. For Præsidenten var det temmelig vanskeligt at komme med, og han var glad, da de endelig naaede frem til det aftalte Sted, og han kunde hvile ud ved Siden af sin Hustru. De Unges Foretagelsesaaend var dog paa ingen Maade dæmpet; de lagde nye Planer for Eftermiddagen og de følgende Dage, hvoraf ogsaa hver eneste Dag bragte dem nye Glæder; en Uge gik som en Dag. De nærmeste Omgivelsjer besøgte de tilføds, men til de

ffjernere liggende fjorte man. Mathilde og Hildegard tilstod hinanden, at de aldrig havde oplevet en saa lykkelig Tid, og deres to Ledjagere vare af samme Mening. Gerhards Glæde var vistnok ofte blandet; hans Faders Venlighed brændte ham i Samvittigheden; han gjorde sig selv bitre Bebrejdelser over, at han ikke tilstod ham alt; men Overbevisningen om, at denne Tilstaaelse vilde ødelægge al Glæde for hans Familie og Haabet om, at han senere kunde give Beviser paa, at han havde forbedret sig, afholdt ham derfra. Disse Tanker formorkede hans før saa klare Bunde og gjorde ham alvorligere, dybere, og næsten endnu blodere end sædvanlig men den gamle Aabenhed manglede; der laa en Skygge over ham, som hørfen Moderens Kjerlighed, eller Hildegards varme Tilid kunde sprede, og Fru Hølldringen begyndte at frygte for et legensligt Ildebe-
findende.

Den Tid, Præsidenten havde bestemt til Opholdet i Heidelberg, var til Ende. Den sidste Aften skulde tilbringes i Nærheden af Slottet; thi det bar dog Prisen for alle Omegnens Skjønheder. Gerhard opsogte en Bænk til sin Moder, hvorfra hun kunde se Ruinen, Staden og Neckardalen lige hen til Rhinen og Hardthjergene. Den lille Kreds var i en alvorlig Stemning, og Fru Hølldringen især solte sig vemodig stemt ved Tanken paa Afskeden. Præsidenten søgte at troste hende med, at hun om nogle Uger skulde gjense sit Hjertes Yndling; thi naar de unge Mennesker, som hun foreslog dem, afortog deres paatenkte Reise noget, saa kunde de til Høsten gjøre et Besøg paa en 14 Dages Tid paa Hølldringen. De lovede begge dette, og Mathilde og Rudolf regnede ud, at de kunde være hjemme den 2den Oktober og endnu have seet Alt, hvad de ønskede at

je. Den 3die Oktober var Gerhards Fødselsdag, da blev han 20 Aar; han havde hidindtil altid tilbragt denne Dag i Hjemmet, saaledes maatte det ogsaa blive denne Gang. Gerhard sad i Græsset ved sin Moders Fødder og trostede hende spøgende og hjærligt med Udstigten hertil. „Mama“, sagde han, „hvorledes skal det gaa, naar jeg efter Faders Dødsfaar en Stilling i Statens Tjeneste? Da maa du dog være skilt fra mig i meget længere Tid. Hvem ved, om jeg ikke bliver forflyttet til Saarlouis eller Me-mel, det hænder undertiden slige Folk som mig.“

Hun lod sin Haand glide over hans rige Loffer. „Jeg er maaste nervøs“, svarede hun, „og det kan hænde, at det er dette, som sætter mig i denne Stemning. Jeg har saa ofte maattet skilles fra dig, uden at det har faldt mig saa tungt, men idag kan jeg slet ikke beherske det. Naar det blot ikke er en sørgelig Forudanselse.“

„Men Amalie“, smaaftændte Præsidenten, „hvad er da dette for Indfald? Du, der ellers er saadan en forstandig Kone! Dersom jeg ikke troede, at din Nervøsitet var Aarsagen til, at du ser Alting saa mørkt, vilde jeg virkelig skændte alvorlig paa dig.“

„Tilgiv mig, kjære Otto“, svarede hun mildt og rakte ham Haanden, „jeg vil se til at overvinde disse Tanter; men jeg kan ikke nægte, at det falder mig vanskeligt.“

Han beholdt hendes Haand i sin og talte alvorligt, men venligt til hende. For at adspilde Moderen, foreslog Ger-hard, at man skulde synge. Da de havde endt en munter Sang, sagde hun: „Synge heller noget Alvorligt, jeg tror, det vil passe bedre for mig idag.“

Det var vanskeligt at finde en saadan Sang, de havde sunget saa faa alvorlige sammen. Endelig foreslog Hildegard en

Somandsang af Falk, som de alle kunde udenad, idetmindste Gerhard og hun, der altsaa kunde sufflere de Andre. Ger-hard begyndte med sin smukke Tenor, og de Andre faldt ind med:

„Wie mit grimm'gen Unverstand
Wellen sich bewegen
Nirgends Rettung, nirgends Land!
Vor des Sturmwind's Schlägen!
Einer ist, der in der Nacht
Einer ist, der uns bewacht!
Christ Kyrie!
Komm zu uns auf die See!

Wie vor unsern Angesicht
Mond und Sterne schwinden!
Wenn des Schiffleins Ruder bricht,
Wo nun Rettung finden?
Wo sonst, als nur bei dem Herrn?
Seht Ihr nicht den Abendstern?
Christ Kyrie!
Komm zu uns auf die See!

Einst in meiner leeren Noth
Laß mich nicht versinken!
Sollt' ich von dem bittern Tod
Well' auf Welle trinken!
Reiche mir dann Liebentrannt!
Herr, Herr, Deine Glaubenshand!
Christ Kyrie!
Komm zu uns auf die See!

Nach dem Sturme fahren wir
Sicher durch die Wellen,
Lassen, großer Schöpfer, dir
Unser Lob erschallen;
Loben dich mit Herz und Mund
Loben dich zu jeder Stund.
Christ Kyrie!
Ja, Dir gehorcht die See! (**)

*) Oversættelse:

Brede Bølger slaa mod Stavn,
Slaa mod Skibets Planke!
Intetsteds en Redningshaand
Der at kaste Anker!

Det lod smukt og trostefuldt i den stille Aften. Da de endte, klyngede Hildegard sig til sin Moder og sagde sagte: „Ikke sandt, Mamma, den, der sætter sin Lid til Gud, ham kan intet Ondt ramme.“

Moderen saa venligt paa hende, en Taare glimtede i hendes Øie. „Desuagtet sker der dog mange Ulykker“, sagde hun.

„Ja, som i Sangen; først kommer Storm og Angst; men efter Bønnen Hjælp og tilsidst Lov og Tak“.

Fru von Hellsdringen trykkede kjerligt sin Datter op til sig. „Min kjære Hildegard, Gud bevare din Tro“.

„Det tredie Vers er i Grunden det smukkeste“, tog Gerhard til Orde, „det gyder den største Tillid i Hjertet“.

„Det tredie?“ spurgte Mathilde forundret. „Du mener vel det sidste“.

En, kun En har i vor Nat
Med sin Hjælp os ei forladt.
O Kriste from,
Til os paa Søen kom!

Mørket bryder ind med Haft,
Maane, Stjerner spinde!
Hvor, o hvor, om Møret brast,
Skal vi Redning finde?
Herren selv er Liv og Vel —
Ser J Aftenstjernen ei?
O Kriste from,
Til os paa Søen kom!

Engang, i min sidste Nøb,
Herre, slip mig ikke,
Skal jeg end ubi min Døb
Bitre Vølger drikke!
Næk mig, Herre, ved din Mand
Din den stærke Troeshaand!
O Kriste from,
Til os paa Søen kom!

Naar da Stormen er forbi,
Tryk vil Veien være;
Dig, vor Skaber, hynge vi
Da til Pris og Ære,
Love Dig med Mand og Mund,
Love Dig hver Tid og Stund.
Ja Kriste kjer,
Dig Søen lydig er!

(—n.)

„Det sidste er, efterat Faren er over, da falder det af sig selv, at man har faaet Tilliden til Gud; men det tredie udtaler den Tro, der endnu ikke ser nogen Frelse, men dog har Tillid, og derfor giver det mest Trost.“

„Det er en smuk Sang“, sagde Præsidenten, „men jeg synes, at den snarere sætter Følelserne i Bevægelse, end den beroliger dem. Derfor vil vi nu gjøre en Ende paa denne Samtale og tage hjem. Imorgen maa vi være tidlig paafærd.“

Præsidenten holdt ikke af at fordybe sig i Følelser, af hvilken Art de saa vare. Derfor afbrød han kort, rakte sin Hustru Armen og betraadte Hjemveien. De Unge fulgte nølende; Mathilde og Hildegard stiftes nodig fra deres Yndlingsudsigter og kastede længselsfulde Blikke tilbage.

Den næste Morgen meget tidlig gik Jernbanetoget; der var ikke stor Tid til at overgive sig til Følelser. Fru von Hellsdringen holdt endnu Sønnen i sine Arme og bad ham at være rigtig forsigtig og fornuftig, da hendes Gemal hderst utaalmodig mindede om, at man nu maatte bryde op; thi han var altid i en feberagtig Frygt for ikke at komme tidstnok til Jernbanen. I dag var hans Frygt ikke ugrundet; thi hans Hustru havde saa vanstelig for at rive sig løs og tog atter og atter det Løfte af Rudolf, at han vilde passere paa Gerhard. Det beroligede hende noget, da denne i Følelsen af sin egen Fasthed forsikrede, at hun skulde gjense Gerhard, uden at der var krummet et Haar paa hans Hoved; hun forsøgte at beherske sig og idetmindste tilsyneladende at være rolig. Endnu nogle Dieblikke, og Toget gik afsted, medens Rummet udvidedes mere og mere mellem hende og Gjenstanden for hendes Bekymringer. (Fortsættels.)

Dr. Martin Luther.

(Af E. G. W. Kehl).

(Slutning).

I Aaret 1540 hørte Gud atter Luthers Bøn paa en underfuld Naade. Melanchthon var nemlig formedelst en heftig Sindslidelse bleven alvorlig syg i Weimar. Kurfyrsten sendte sin Vogn for at hente Luther saa hastigt som muligt. Da han kom, traf han Melanchthon liggende i det sidste Aandedrag. Luther blev meget forkræftet derover, men vendte sig strax i andægtig Bøn til sin Gud og foreholdt ham alle hans Forjættelser af den hellige Skrift om at høre Bønnen. Derpaa tog han Melanchthon ved Haanden og sagde: „Vær trostig, Filip! I vil ikke dø!“ Og da han kjendte Marsagen til denne dødelige Sygdom, sagde han: „Skjont Gud har Marsag til at døde, saa vil han dog ikke Synderens Død, men at han skal omvende sig og leve; han har Lyst til Liv og ikke til Død, og da Gud har kaldt og taget de største Syndere, som dengang levede paa Jorden, Adam og Eva, til sin Naade, saa vil han saa meget mindre forstøde Eder, Filip, og lade Eder gaa til Grunde, saa I omkommer i Eders Synder og Lungfund. Siv derfor ikke Sorgens Aand Rum og bliv ikke Eders egen Morder, men forlad Eder paa Herren, som kan døde og gjøre levende.“ Da Luther talte saaledes, oplivedes Melanchthon paany og kom snart igjen til Kræfter. Han selv bekjendte: „jeg vilde været død, om jeg ikke ved Luthers Ankomst var revet midt ud af Døden.“ En lignende Bønhoørelse af sin Bøn erfor Luther endnu to andre Gange, saa han kunde sige: „Jeg har bedet vor Filip, min Kæthe og vor Myconius ud af Døden.“

I Høsten 1540 reiste Melanchthon

med flere Theologer til Worms til en Religionsfaintale med de Pavelige; men Luther reiste ikke med og sagde: „Gud har givet os mange gode og lærde Folk, som forstaar hans Ord og ere Modstanderne vorne ligetil Hovedet.“ Ved Afstedden velsignede han dem og talte endnu mange kraftige Ord til dem, blandt andet følgende: „Drager hen i Guds Navn som Jesu Kristi Udsendinger og holder paa det Enfoldigste Ordet fast og forraaader ikke vor Herre Jesum Kristum, hvilket I heller ikke have Magt til.“ Da Modstanderne i Samtalen Intet kunde anføre imod Melanchthons Grunde, udsatte de Samtalen til den følgende Rigsdag i Regensburg i Aaret 1541. Der fremlagde de Pavelige et Skrift, sædvanlig kaldt „det regensburgske Interim“, som skulde tjene til Grundlag for de gjensidige Forhandlinger og om muligt ogsaa tjene til Enighed. Men Luther beviser tydeligt, da han blev taget paa Raad derom, at Modstandernes Dpafatning, besynderlig om Ketsfærdiggjørelsen, ikke var andet end at lappe et gammelt Klæde med en ny Klud, hvorved kun Risten blev værre (Matth. 9, 16). Men i Haab om, at Luther maaste endnu lod sig bevæge til et Forlig, besluttede flere udenlandske Fyrster med Keiserens Vidende at stikke et anseeligt Gesandtskab til Luther. Dette stede ogsaa, og paa Udsendingernes mundtlige Foredrag gav Luther baade et mundtligt og tillige et skriftligt Svar af det Indhold: Dersom de første fire Artikler, især den om Ketsfærdiggjørelsen prædiktes aldeles rent og klart og holdes for kristelige, saa tage de Braadten fra de ti øvrige Artikler, og det vilde

da ogsaa snart ved den klare Antagelse af de fire første Artikler og ved deres Anvendelse ved rigtig Prædiken kunne komme til et Forlig med de ti sidste. Dette Luthers Svar under disse Forhandlinger om Reformationen, som er et af de vigtigste, roser Friherre von Seckendorf i sin uovertræffelige Historie om Lutherdommen, saavel formedelst Føieligheden i Skrivemaaden, som ogsaa formedelst Modpartiets Klogskab, men fornemmelig formedelst den Standhaftighed, som Luther her viste; thi ligesom tidligere alle Kardinal Cajetans Trusler i Augsburg og Keiserens i Worms ikke formaaede at forsvække Luther, saa formaaede ikke her et saa anseeligt Gesandtskabs Smiger at bevæge ham til en hynlig Estergivenhed. Kun vilde ikke Modpartiet tage Hensyn til dette Luthers Svar og henhjød Alt paany til et almindeligt Koncil. Havde de Fyrster og Theologer, som kort efter Luthers Død fik at forhandle om hint Regensburger-Interim, taget dette Luthers Brev til Monster, saa vilde den lutherste Kirke ikke være bleven saa forvirret derved.

Ved denne Tid blev Luther hjemstødt af Gud med mange Slags legemlige Svagheder og Smertes, hvori han stedse omgiffes med Dødstanker og anraabte Gud om en salig Bortgang. Ogsaa blev han derved meget hindret af sine Arbeider og var flere Gange nødt til at forlade Prædikestolen for Prædikenens Slutning. Han kunde ofte ikke læse et Brev, ja ikke engang 2 — 3 Linier uden Afbrudelse. Og dog forfattede han mange herlige Skrifter. Foruden den stjerne Udlæggelse af Psalmerne "Paa Opriiserne" (Salm. 120—135), lod han trykke to Prædikener over Matth. 3 om Kristi og de Kristnes Daab, hvilket han havde holdt ved det fyrstelige Hof i Desfau ved en Prinsesses Daab. Til Præsterne

gav han en meget alvorlig Formaning om, at de med alt Estertryk maatte prædike mod Ager, hvorom han siger, at den allerede havde grebet saa meget om sig, at han vidste ingen Redning at haabe. Ogsaa udgav han den fortrinlige Udlæggelse af den 90de Psalm, hvis oprindelige Udgave maa vel adskilles fra en anden (meget forandret) Udgave.

I Aaret 1542 indviede Luther Nikolaus von Amstdorf, hem Kurfyrsten havde udvalgt til lutherst Bisshop af Raumburg og Zeitz, til hans hellige Embede, og fuldbyrdede dennes høitidelige Indsættelse, hvorved han holdt en Prædiken om Exempel poa at indsætte en sand kristelig Bisshop, hvilket Prædiken han kort efter udgav under samme Titel i udvidet Skikkelse.

I dette Aar sendte de böhmiske Brødre, som deres Bisshop Komenius fortæller, fjerde og sidste Gang, to Sendemænd til Luther for at erfare, hvad der i Henseende til Kirketugt var at haabe af Lutheranerne. Efterat de i to Uger havde holdt hyppige Samtaler derom med ham og de øvrige Theologer, saa indbød han dem endnu til Afsted som Gæster, rakte dem Haanden i de tilstedeværende Professores Nærværelse og sagde: „Værer I Apostle for Böhmerne; jeg og mine ville være Apostle for de Tydske. Gjører Kristi Gjerning hos Eder, som I der saa Keilighed til.“ Men Luther gjorde altid Herrens Gjerning saaledes, at han fremfor Alt forføjede Kirken med ren Lære, for at den rette Trø ligesom det gode Træ kunde blive plantet og pleiet, men hvorved han ogsaa uafslædig ikke alene viste, hvorledes et saadant godt Træ af sig selv vilde bære gode Frugter i et fromt Levnet, men ogsaa ved sine Skrifter og Raadslagninger bidrog til, saavidt Omstændighederne tillod det, efter al Evne at oprette en ordentlig Kirketugt,

hvorom alle Kirkeordninger fra Reformationens Tidssalder bære tilstrækkelig Vidnesbyrd.

Luther havde den Glæde at se sin Lære antagen i mange Stæder og Lande, medens han levede: Ulm, Strasburg, Frankfurt am Main, Hamburg, Lübeck, Sachsen, Preussen, Hessen, Cleve, Brandenburg (eller næsten hele Nord-Tydskland og en Del af Syd-Tydskland), Sverige (med Finland) (1527) Danmark (1536), Norge (1537), Estland, Kurland og Ingermanland o. fl. Stæder.

Ved Enden af Aaret 1542 blev Luther glædet ved en lang Skrivelse fra nogle Brødre i Italien, hvilke ved hans Skrifter vare komne til Sandhedens Erkendelse. Der fremlyser af dette Brev en uudsigelig Glæde over den rene Læres Skatte, en levende Attraa efter at bevare den, en afgjørende Forkastelse af al Bildfarelse, navnlig ogsaa i Sakramentsstriden, en stor Standhaftighed under alle Forfølgelser, en dyb Verbodighed for det udvalgte Rædsfab, Luther, og en paa egen Erfaring grundet høi Agtelse for hans Skrifter. Til en Prøve paa dette herlige Brev, som der her ikke er Rum til at meddele helt, maa Begyndelsen tjene; den lyder saaledes: „De Strømme af levende Vand, som flyde af Eders Kjærlighed, hoiværdigste Herre, maa ved den himmelske Regn voxe mere og mere, for at I des bedre og rigere maa vande Herrens tørstige Græsgange jaavel daglig derhjemme ved Prædiken, som her ved Eders Skrifter.“ Med hvilken Glæde maa ikke disse retfaste Menneſter have modtaget Luthers ypperlige Svar, hvori han navnlig advarer dem faderlig for Sakramentererne!

I Aaret 1543 var den lutherſke Kirke atter omgiven af mange ogsaa ydre Farer.

Men Luther viste ogsaa herunder en stærk Tillid til sin Gud og forudsagde paa det Allerſikreſte, at det i hans Levetid ikke vilde komme til nogen Krig.

Da Kaspar Schwenkfeld, som søgte at besnylffe Sakramenterernes gamle Bildfarelser paa en ny Maade og derved forføre mange Folk i Schlesien, tilsendte Luther nogle af sine nye Traktater, saa svarede denne ham med saa djærve Ord, som han fortjente, og skrev ligefrem: „Han ſkulde lade ham uplaget med sin lille Bog, som spæde Djævelen ud af dens Forfatter.“ Den samme Iver mod falsk Lære viste Luther paa samme Tid i et lignende Tilfælde; thi da en Bogtrykker sendte ham en schweiziff Overtættelse af Bibelen, saa skrev han; han maatte beholde sin Stjænk, fordi det var et Arbejde af hans Præst, med hvem han intet Fællesskab kunde have, idet de ikke vilde afstaa fra sin Bildfarelse.

Ogsaa mod Kristenhedens Fiender udenfor den kjæmpede Luther i flere vældige Skrifter. Han udgav paa Tydsk en tidligere udkommen Gjendrivelse af Koranen (den tyrkiske Religionsbog) og advarede troligt mod saadant Djævelſfab. I Aaret 1543 forfattede han flere Skrifter mod Jøderne, hvori han paaviste, hvorledes Jøderne ved sin Løgn havde forvansket mange herlige Sprog af Bibelen, hvilke han igjen berigtigede, og aabenbarede derved deres Gudsbespottelse og djævelſke Ondskab mod Kristus og hans Kristne. Ogsaa troede han dengang ikke mere, som tidligere, paa en almindelig Omvendelse af Jøderne. Endelig udgav han i dette Aar ogsaa det vigtige Skrift om Davids sidste Ord (2 Sam. 23, 1 — 7), hvori han med sædvanlig Mandrigdom og i en ophøiet Tone aflægger et kraftigt Vidnesbyrd om de tre Personer i den hellige Treenhed og om de to Naturer i den Herres Kristi

ene uadskillige Person, hvilket Vidnesbyrd kan bidrage til at befæste en Kristen i hans Tro og bevare ham for al Slags Vildfarelser.

Endstjænt Luther under tiltagende Alder altid følte mere Besværighed i sit dødelige Legeime, saa tog han dog fremdeles utrættelig Andel i Reformationens Verket, og ligesom han som en tro Vægter paa Zions Mure havde sine Dine rettede til alle Sider, saaledes bevægede hans brændende Iver for Bedligholdelsen af den rene Lære ham endnu til at forfatte endnu flere vigtige Skrifter især mod Sakramenterne. Trods Luthers ovenomtalte djærve Svar til Schmenckfeld havde denne dog med utrolig Dristighed foregivet, at Luther var enig med ham. Dette foranledigede Luther til i 1544 at udgive et Skrift: „Kort Bekjendelse om den hellige Nadverd mod Sværmerne“, hvorom han selv siger: „Da jeg nu gaar paa Gravens Bred, vil jeg bringe dette Vidnesbyrd og denne Ros med for min kjære Herres og Frelzers Jesu Kristi Domstol, at jeg med fuldt Alvor har forfæstet og undgaaet Sværmerne og Sakramentsfienderne Carlstadt, Zwingli, Desolompadius, Stenckfeld og deres Disciple i Zürich og hvor de ere, og at endnu daglig al vor Prædiken er rettet mod hine bespottelige og løgnagtige Kjætere, hvilket de vel vide.“

I Aaret 1545 forfattede Melancthon til Forelæggelse paa Rigsdagen i Worms den saakaldte Wittenberg Betænkning, hvilken ogsaa Luther underskrev, og bevidnede ved samme Leilighed, at det var umuligt at blive ved Guds Ord og en god Samvittighed og samtidig gjøre Verden til Velbehag og tage Tingen med Lempe.

Luther maatte kort før sin Død gjøre mange bitre Erfaringer, idet der ved ugudeligt Levnet, især i Wittenberg,

opkom den ene Forargelse efter den anden, som plagede hans Sjæl og endelig bragte det saa vidt, at han i Aaret 1545 ilede bort fra denne Stad og for en Tid begav sig til sine Venner i Merseburg. Men en meget naadig Skrivelse fra hans Kurfyrste, til hvem Universitetet havde vendt sig med indtrængende Forestillinger, og hvori han lovede ham at reffe al Forargelse paa det Kraftigste, bevægede ham igjen til at vende tilbage til Wittenberg. Der fuldendte han den sjette og sidste Udgave af den tydske Bibel, paa hvis Forbedring han sammen med sine lærde Venner havde arbejdet uophørligt og med stor Flid og deri tilføjet mange skjønne Anmærkninger, som ere bekjendte under Navn af Randgøser. Han fuldendte ogsaa et af sine større Meisterverker, sin vidtløftige Udlæggelse af første Mosebog, over hvilke han i ti Aar havde holdt Forelæsninger under mange Afbrudelser. Endelig udgav han det vældige og alvorlige Skrift: „Bæddommet stiftet af Djævelen“, og dette var hans sidste Bog.

I Begyndelsen af Aaret 1546 skulde atter paa Keiserens Befaling en Religionsjantale mellem de stridende Parter holdes i Regensburg, hvortil Dr. Major fra Wittenberg blev sendt. Da han nu gik til Luther for at tage Afsted med ham, saa fandt han ved Ingangen til hans Studerværelser de Ord skrevne med Luthers Haand: „Vore Profesorer skulle examineres om Herrens Nadverd.“

I en af sine sidste Prædikener formandede Luther sine Tilhørere til sluttigt at bede og at prøve Aanderne; og naar de fik høre, at han var syg, skulde de ikke bede om et længere Liv for ham, men kun om en naadig Afstedstund. „Jeg er“, sagde han, „mæt af Verden, og den af mig, det er os altsaa let at stilles som for en Fremmed fra et Herberge.“

Besjnderlig mærkværdig er ogsaa Luthers sidste Prædiken, som han holdt i Wittenberg den 17de Januar (1546) over Rom. 12, 3 flg, hvori han talte saavel om Troens Frugter ved Kristum som om Fornuften og dens Mørke og sagde blandt andet: „Lager, Drukkenstab, Hor, Mord, Drab osv., det kan man mærke, og Verden forstaar ogsaa, at det er Synd; men Djævelens Brud, Fornuften, denne skjonne Skjoge, den træder til, og vil være klog, og hvad den end siger, saa mener den, at det er den Hellig-Aand; hvem vil da hjælpe? Hverken Jurist eller Mediciner, hverken Konge eller Keiser. Thi den er den høieste Skjoge, som Djævelen har; de andre grove Synder ser man, men Fornuften kan ingen domme; den farer frem, dommer over Sværmeri og derved over Daab og Nådverd; den mener, at Alt, hvad Djævelen indgiver den i Hjertet, skal være fra den Hellig-Aand. Derfor siger St. Paulus: „Saa sandt jeg er en Apostel og Gud har givet mig Manden, saaledes formaner jeg.““ Dgsaa har Luther i denne Prædiken forud forkyndt om den Forvirring, som den lutherste Kirke snart maatte erfare efter Luthers Død; thi han sagde: „Jeg ser for mine Dine, at hvis Gud ikke vil give os trofaste Bræster og Kirkens Tjenere, saa vil Djævelen sønderrive vor Kirke ved Partiaander, og han vil ikke aflade eller ophøre dermed, før han har gjort Ende paa den, det har han fort og godt i Sinde, hvor han ikke kan saa gjort det ved Hjælp af Paven og Keiseren, der vil han udrette det ved dem, som endnu ere endrægtige med os i Læren. Derfor er det høift fornødent, at man beder af Hjertet, at Gud vil give os rene Lærere. Skulde vi nu være sikre og ikke se, hvor gruelig denne Verdens Fyrste her eftertragter os gjennem Paven, Keiseren og vore Lærde og fige:

Hvad skæder det, at man forsømmer det? Nei, ikke et Haarsbred skulle vi være forsømmelige. Vilde de holde med os, godt; vilde de det ikke, saa saa de lade det være. Jeg har ikke modtaget Læren af dem, men af Gud ved guddommelig Naade. Jeg er af Skade bleven vel klog. Derfor beder jeg alvorligt til Gud, at han vil lade Eder beholde Ordet; thi det vil gaa grueligt til.“ Ved Enden af denne Prædiken bemærker Udgiveren med Hensyn til Universitetet i Wittenberg: „Dr. Martinus Luther, hellig Tshukommelse, har ofte for mange troværdige, ogsaa for Dr. Augustin Schurf sagt disse Ord: „Efter min Død vil ingen af disse Theologer blive beständig.“ Og dette er desværre gaaet i Dpfyldelse.“

Ligesom Luther allerede om Høsten det foregaaende Aar, paa Begjæring af Greverne af Mansfeld, var reist til Gisleben for at forsøge at bringe et Forlig istand mellem dem og deres Undersaatter, fra hvem de vilde tage Bjergværkerne, men hvilket Forsøg ikke lykkedes, saaledes reiste han i Begyndelsen af 1546 derhen i lignende Hensigt. Han sagde selv, at han derfor var reist fra Wittenberg efter Begjæring af Greverne af Mansfeld, fordi han vilde have Ro fra dagligt Arbejde og Overløb og i Gisleben alene bede, prædike og formane sine Landsherre til Fred og Enighed. Saa reiste han den næste Lørdag efter sidste Prædiken i Wittenberg, den 23 Januar, med sine tre Sønner fra Wittenberg og kom den følgende Søndag til Halle, hvor han tog ind hos sin trofaste Ven, Dr. Jæstus Jonas, og hvor han allerede Dagen derefter paa Pauli Omvendelsesdag prædikede over Ap. G. 9, 1 — 19 over St. Pauli Kald til Apostlembedet. I Særdeleshed prisede han denne Apostels Skrifter som den rette Helligdom, mod hvilke alle Pavens opdigtede Helligdomme og navnlig det foregivne Hoved af St.

Paulus, som vi ses i St. Peters Kirke i Rom, er for Intet at agte.

Efter at han ved Halle med Livsfare var reist over Floden Saale i en Baad, blev han paa Grændsen af Mansfeld modtagen af Greverne og over hundrede Ryttere og kom, ledsaget af disse, til Eisleben, men blev ikke langt fra Staden saa svag, at man var bange for hans Liv; dog blev det igjen bedre med ham, og han blev tre Uger i Eisleben. Han tog personlig Andel i Forkligsmæglingen, indtil Dagen for sin Død. Men den mishykedes atter formedelst Juristernes Ræb, saa at Luther besluttede, hvis han levede længere, endnu igjen at skrive en færegen Bog. Under sit Ophold i Eisleben indviede han to Præster og modtog to Gange Nadveren. Han holdt ogsaa fire Prædikener, ligesom han prædikede meget flittigt i det Hele taget, saa at han selv bekendte om sig, at han havde ofte holdt fire Prædikener paa en Dag og drevet paa dermed i 25 Aar. I disse fire Prædikener har Luther, uagtet al legemlig Svagheit, endnu engang med stor Iver aflagt det kraftigste Vidnesbyrd om alle Hovedartikler i den kristelige Lære og mod alle Vildfarelser, som stride derimod, af de Havelige, af Sakramentererne og andre Sværmere. I Slutningen af sin sidste Prædiken, tre Dage for sin Død, tog han formelig Afsted fra sine kjære Eislebens Indbyggere og sagde: „Efter at jeg nu en Tidlang har været her og prædiket og nu maa rejse hjem og maasse ikke mere kan prædike, saa vil jeg hermed velvigne Eder og bede, at I flittigt blive fast ved Ordet, at Eders Præster og Ordets Tjenere ved Guds Naade maa lære tro, og at I maa vænne Eder til Bøn om, at Gud vil beffærme Eder for alle Vise og Kløge, som foragte Evangeliets Lære, thi de have ofte gjort megen Skade og ville fremdeles gjøre det.“ Han

sluttede da sin sidste Prædiken med det Ønske: „Den kjære Gud give sin Naade til, at vi modtage hans dyrebare Ord med Taksigelse, tiltage og vore i Erkjendelse og Tro paa vor Herre Jesum Kristus og blive bestandige i Bekjendelsen af hans hellige Ord indtil Enden! Amen.“

Han bad, som han ogsaa ellers altid havde gjort, hver Aften i sit Værelse for det aabne Vindu med stor Iver en god Time, hvorpaa han vendte sig glad om til sine Venner som en, der er lettet fra en stor Byrde, talte endnu en halv Time med dem og gif derpaa til Sengs. Paa hans sidste Levedag hørte man endnu ved hans Bord mange vigtige Taler og trøstelige Sprog af hans Mund. Den 11te Februar tog hans Svagheit mærkeligt til, saa man raadede ham til at holde sig i Ro, hvilket han da ogsaa gjorde. Den sidste Aften besvarede han blandt Andet det Spørgsmaal, om de Troende ville kjende hinanden i hint Liv, idet han henviste til Adam, der strax kjendte som sit eget Kjød den Kvinde, der var skabt af hans Ribben, fordi han var fuld af Guds Aand og hans Erkjendelse. Da gif han ind i sit Værelse og bad efter sin Sædvane, især for sit Fædrelands Kirke, men klagede strax derpaa, at han havde tilberedte Lægemiddel og lagde sig Klokken otte paa sin Seng, idet han sagde: „Naar jeg fik sove en halv Time, haaber jeg, at det skulde blive bedre.“ Han sov nu mildt indtil Klokken ti; da vaagnede han, stod op og sagde, idet han gif over Træffelen til sit Sovestue: „Gud give det! jeg gaar til Sengs; i dine Hænder befaler jeg min Aand; du har forlost mig, Herre, du trofaste Gud.“ Da han havde lagt sig paa sin Seng, rakte han Haanden til Alle, bød „God Nat!“ og sagde: „Dr. Jonas, Mag.

Coelius og andre, beder for vor Herre Gud og hans Evangelium, at det maa gaa ham vel; thi Conciliet i Trient og den onde Pave vredes haardt paa ham."

Da Kloffen slog Et, vaagnede han og sagde: „Al, Herre Gud! jeg har saa ondt! Al, kjære Hr. Dr. Jonas, jeg tænker, jeg maa blive her i Gisleben, her er jeg født og døbt." Han gik nu igjen ud af Kammeret ind i Stuen og sagde atter: „I dine Hænder befaler jeg min Aand, du har forløst mig, Herre, du trofaste Gud." Da han ved at gnides og varmes, var kommen i Sved, og de Omstaaende, især de tilslende Grever og andre Venner, derved yttrede Haab om Bedring, svarede han; „Ja, det er en kold Dødsfved, jeg kommer til at opgive min Aand, thi Sygdommen tager til."

Derpaa bad han saaledes: „O, min Himmelske Fader, en Gud og vor Herres Jesu Kristi Fader, du al Trostens Gud! jeg takker dig for, at du har aabenbaret mig din kjære Søn, Jesum Kristum, paa hvem jeg tror, hvem jeg har prædiket og bekjendt, hvem jeg har elsket og lovet, hvem den onde Pave og alle Ugudelige skjænde, forfølge og laste. Jeg beder dig, Herre Jesu Krist, lad min Sjæl være dig befalet! O, himmelske Fader! om jeg allerede maa forlade dette Legeme og bliver revent ud af dette Liv, saa ved jeg dog vist, at jeg evindeligt skal blive hos Dig, og ingen kan rive mig af Dine Hænder."

Videre sagde han paa Latin: „Saa har Gud elsket Verden, at han har givet sin Søn, den Enbaarne, paa det at hver den, som tror paa ham, ikke skal fortabes, men have det evige Liv, (Joh. 3, 16), og de Ord af den 68de Psalm: „Vi have en Gud, som hjælper, og den Herre, Herre frelser fra Døden." Da Lægen endnu rakte ham et styrkende Middel, tog han det og sagde atter: „Jeg farer

hen, jeg maa opgive min Aand", hvorefter han paa Latin tre Gange ifsomt gjentog de Ord: „Fader, i dine Hænder befaler jeg min Aand, du har forløst mig, du trofaste Gud." Da begyndte han at ligge stille med foldede Hænder og lukkede Øinene. Man tilraabte ham, men han svarede ikke. Da talte Jonas og Coelius til ham med lydlig Stemme saaledes: „Ærværdige Fader! vil I dø beständig paa Kristum og den Lære, som I har prædiket?" Da svarede han, saa at alle kunde høre det lydlig „Ja" og dette var hans sidste Ord; thi da vendte han sig paa høire Side og begyndte at sove en fjerdedels Time. Allerede begyndte de Omstaaende paany at faa noget Haab; da blev hans Ansigt blegt, hans Hænder og Fødder bleve kolde; han gjorde endnu et dybt, men fast Aandedrag og dermed opgav han sin Aand i sin trofaste Guds Hænder med stille og stor Laalmodighed og hensov saaledes, efter at hans sidste Sygdom alene havde været henvendt syv Timer, uden Uro, uden Legems Kval eller Dødsmerter, mildt og fredeligt i Herren den 18de Februar 1546 paa Konfordia Dag om Morgenen mellem Kloffen to og tre i sit 63de Aar af sin Valfart paa Jorden.

Sørgbudskabet om Luthers Død udbredtes hurtigt gennem Stad og Land. En stor Folkemængde af alle Stænder ilede til og betragtede det dyrebare Lig under varme Taarer. Den 9de Februar tidlig om Morgenen kom der Brev om Luthers Død til Wittenberg og fremkaldte der almindelig Bestyrtelse og stor Bedrøvelse. Melancthon fik af Professorene det Hverv at bekjendtgjøre Smerterbudskabet for de Studerende. Han gjorde dette i en kort latinsk Tale og brugte dertil Eliæ Ord ved Profeten Eliæ Himmelfart (2 Kon. 2, 12), som han ogsaa tidligere pleiede at anvende

paa ham: „Af, det er forbi med Israels Bogn og hans Ryttere, som har styret Kirken i denne sidste Verdens Alder.“ Luthers Ligbegjængelse var i Sandhed fyrstelig. Liget blev den 19de Februar lagt i en Ligkiste af Tin og baaret under kristelig Psalmesang til Hovedkirken i Eisleben og stillet for Alteret, hvor Dr. Justus Jonas holdt en Ligprædiken over 1 Thess. 4, 13—18 om Luthers Person og Begavelse, om Opstandelsen og det evige Liv og om den Kraft, som hans Død vilde lade efter sig mod Satans Rige. Om Aftenen kom der fra Kurfyrsten Svar paa den indsendte Indberetning, hvorefter Liget skulde bringes til Wittenberg og begravet der. Den følgende Dag, den 20de Februar, holdt endnu Præsten i Eisleben, Mag. Coelius, en Ligprædiken over Ef. 51, 1, 2, hvorefter Liget med stor Festlighed førtes ud af Eisleben. En utallig Folkmængde omgav Ligvognen under lydlig Graad og Klage, og næsten i alle Landsbyer hørtes der Klokkeringning til Sorg. Da Liget sent om Aftenen kom til Porten i Halle, blev det modtaget med særdeles megen Ære og indsat i Kirken, hvor Luthers Psalme: „Af Dybsens Nød raaber jeg til Dig“, blev sunget mere med grædende end klare Stemmer. Den følgende Dag blev Liget bragt videre, modtaget og ledsaget paa høitidelig Maade paa alle Steder og kom endelig til Wittenberg den 22de Februar. Her bevægede Liget sig under Psalmesang og Ringning med alle Klokker til Slotskirken i følgende Orden: Foran gik et Kor af Skolens Disciple og den forsamlede Geistlighed, derpaa de kurfyrstelige Kommissærer og Greverne af Mansfeld til Hest med et Folge af sexti Ryttere; efter disse fulgte den firspændige Ligvogn bedækket af et sort kostbart Ligklæde af sort Silke, en Gave fra Kurfyrsten. Efter Ligvognen fulgte Luthers Enke og

hans fire Børn saavel som andre af hans Æt; derefter gik Universitetets Rektor i sit Ornat, ledsaget af de studerende Fyrster og Adelsmænd; efter disse fulgte samtlige Profesorer, det hele Statsraad, de Studerende i stor Mængde og hele Borgerstabet. Efter at Liget var bragt til Slotskirken, holdt Dr. Bugenhagen en trostelig Prædiken over 1 Thess. 4, 13, 14, hvori han dog blev afbrudt af sine og sine Tilhøreres hyppige Taarer. Til Slutning holdt Melancthon endnu en latinisk Tale, hvorpaa Liget blev nedfænknet i Graven i Nærheden af Prædikestolen, hvor Luther i sit Liv havde holdt saa mange vældige Prædikener, som Paulus siger, faaet i Skrobelsighed, for at det skal opstaa paa hin Dag i evig Herlighed.

Til en saadan kristelig Afsted fra dette Liv og til den evige Salighed hjælpe os alle den evige himmelske Fader, som kaldte Martin Luther til saa store Gjæringer, og vor Herre, Jesus Kristus, hvem han troligt prædikede og bekjendte, og den Hellig-Aand, som gav ham saadan Frihed og saa kjæft Mod ved sin gudsdommelige Kraft i mange tunge Kampe mod alle Helvedes Porte!

Til Slutning tilraaber jeg Eder, mine kære Læsere, de Ord Hebr. 13, 7: „Kommer Eders Veiledere ihu, som have forkyndt Eder det Guds Ord, og naar I betragte Udgangen af deres Vandal, da efterfølger deres Tro!“ Thi Luther er og vil blive den, paa hvem af alle Lærere siden Apostlernes Dage de fortrinlige Ord (Sir. 39, 12—15) bedst faa Anvendelse: „Mange skulle prise hans Indsigt, og indtil evig Tid skal den ikke udslættes. Hans Minde skal ikke forgaa, og hans Navn skal leve fra Æt til Æt. Hans Visdom skulle Folkelag omtale, og hans Pris skal Menigheden forkynde. Om han bliver i Live, skal han efterlade et større Navn end Lufinde, og om han gaar til Hvile, saa forøger han det.“

En liden Forelæsning om Is.

[Anm.: Vi vil specielt anbefale nærværende „Forelæsning“, som en sagtyndig Mand har oversat og tillæmpet for „For Hjemmet“ fra et udenlandsk Tidsskrift. Vi antage, at de, som ikke før ere fortrolige med de Ting, Artiklen omhandler, ville læse den med megen Interesse, da Isdannelse, og hvad dermed staar i Forbindelse, gjør os bekendt med Naturlove, som i visse Henseender paa en mærkelig Maade afvige fra, hvad der ellers gjælder som Regel for Legemers Udvidelse og Sammentrækning ved Varme og Kulde. Fremstillingen er saa klar og populær, at Enhver kan følge med uden Vanstælighed.—Red.]

Fylde jeg et Kar med Kvik sølv og veier det, og fylder jeg det samme Kar med Vand og veier det, viser det sig, at det samme Maal af Kvik sølv er $13\frac{1}{2}$ Gang tungere end Vand. Alcohol finder jeg paa samme Maade at veie mindre end Vand; det har kun 4 Femtedele af Vandets Vægt. I dette Forhold aabenbarer sig en af disse Stoffers physiske Egenstaber, den saakaldte specifikke Vægt eller Tæthed. Vand, Kvik sølv og Alcohol angives derfor henholdsvis at have en specifik Vægt af 1, 13.5 og 0.8. Et Stykke Jern synker i Vand, fordi det er tungere, et Stykke Træ flyder, fordi det er lettere end den Mængde Vand, Gjensanden ved sin Nærværelse i Vandet fortrænger.

Følge en anden Naturlov udvider sig enhver Gjenstand ved at ophebes, men trækker sig sammen ved at afkjøles. Tag saaledes en Jernstang, som passer nøjagtig i et Hul, gjør den glødende, og den viser sig da strax for stor til at gaa igjennem, afkøl den igjen og den passer med samme Tæthed som før. Alt hvad der

findes i Naturen er denne Lov underkastet, Alt — u n d t a g e n V a n d.

Hvorledes Vandet forholder sig, kan anstueliggjøres ved følgende Experiment: Jeg tager en Flaske, hvis Hals fortsætter sig i et opretstaaende Glasrør. I samme anbringes et Thermometer, hvis Kugle sees nær Flaskens Bund. Jeg fylder nu Flasken med Vand, indtil det naaar til Kvik sølvets Høide, hvilket kanse befinder sig netop paa 53 Grader. Udsættes nu Flasken for Afkjøling, vil det vise sig, at Vandlinien synker ligesaa vel som Kvik sølv i Thermometret, og den vedbliver at synke, indtil Vandets Temperatur er gaaet ned til 39 Grader. Afkjøles Vandet endnu mere, vil det vise sig, at Vandet ikke længer synker, men at det stiger. Lad Vandet afkjøles end mere, saa Thermometret viser 32 Grader, da fryser det, og Vandlinien, som har været stigende fra 39 Grader, styder hermed høiere op i Røret end nogensinde før. Af dette Forsøg læres, at Vandet har sin største specifikke Vægt eller Tæthed eller indtager det mindste Volumen (Omfang) ved en Temperatur af 39 Grader. Vi lære endvidere, at Is har en mindre specifik Vægt end Vand, følgelig vil Is flyde paa Vand.

Men det samme Forsøg giver ogsaa Anledning til en anden Sagtagelse, nemlig, at Thermometret holder sig paa 32 Grader og ikke synker dybere, saalænge Vandets Omdannelse til Is ikke er fuldendt, og omvendt viser det sig, at den samme Temperatur af 32 Grader forbliver uforandret, hvis man bringer Isen til at smelte, saa at Kvik sølv ikke vil hæve sig over 32 Grader, før det sidste Stykke Is er forvandlet til Vand.

En Temperatur af 32 Grader kaldes

derfor Vandets Frysepunkt, eller hvad der er det samme, Isens Smeltepunkt.

Lad os se, hvad der gaar for sig i Naturen. Om Høsten affjøles Jordsøens Overflade. Det i Overfladen værende affjølede Vand bliver tungere end Vandet i Dybden, det synker derfor til Bunden, medens det dybere liggende varmere og sølgelig lettere Vand gaar op til Overfladen. Der foregaar saaledes en stadig Strømning i Vandet under en forfat Affjøling, hvilken dog gaar for sig saa umærkeligt, at den unddrager sig vor Jagttagelse. Denne Strømning fortsættes, indtil den hele Vandmasse er sunket til en Temperatur af 39 Grader. Da ophører den gjensidige Udvevling fra Overfladen og fra Dybden; der hersker en Stillestand, som vedbliver, om end Overfladen udsættes for en endnu stærkere Affjøling; thi naar Overfladens Vand synker under en Temperatur af 39 Grader, er det ikke længer tungere, men lettere end Vandet i Dybden og forbliver derfor, hvor det er. Ved 32 Grader danner der sig Is paa Overfladen, og det dybere liggende Vand beskyttes derved til en vis Grad mod yderligere Affjøling.

Men hvad vilde der ske, hvis Vandet ikke havde sin største Tyngde ved en Temperatur, som er høiere end Frysepunktet? Overfladens Vand vilde vedblive at synke, og Isdannelsen vilde begynde fra Bunden istedetfor fra Overfladen; men det endnu flydende Vand vilde være udfat for yderligere Affjøling fra Luften, og det vilde ikke vare længe, inden den hele Vandmasse var stivnet til Is. Alt Liv i Vandet, Dyr og Planter, vilde hermed være tilintetgjort. Naar saa Sommeren kom, vilde Solstraalerne have Virkning alene paa Overfladen, som kun langsomt vilde smelte. Der vilde Intet være at se af de herlige Floder og Søer med frugtbare Bredder, som nu henrykke Beskue-

ren. Hvad vilde der blive af alt det Liv, som nu rører sig i Vand og paa Land; Den mennekelige Tanke formaar ikke at overskue Bærevidden af den i alle Forhold indgribende Forandring; men saa meget er sikkert, at den vilde være i høi Grad ugunstig for alt Livs Trivsel, selv om det Regn, som tilførtes os fra varmere Strøg af Jorden, var tilstrækkelig til at hindre det fra at dø ud.

Paa Bunden af Søer og Floder findes Kilder, som sender ud Vand af den Varmegrad, som hersker i de Jordlag, hvor de har sit Udspring. I Regelen er saadant Vand derfor varmere om Vinteren og koldere om Sommeren end Søens eller Flodens egen Vandmasse; disse Kilder modvirke derfor Isdannelsen. Om de end vilde vedblive at flyde under en Forandring som ovenfor antydet, saa vilde de dæmmes op af Ismassen. Maaſte vilde Vandet grave sig frem under Isen, maaſte løfte den i Veiret og sætte den i Bevægelse som en Isbræ, maaſte sprænge sig Vej gennem mægtige Revner, og naar det var kommet op paa Overfladen, vilde det fryse og øge Isens Masse. Dette Moment alene turde være nok til at gjøre Jordens Overflade til Skuepladsen for de mest storartede Omvæltninger og voldsomme Rystelser.

Lad os nu se hvad Følgen er af Vandets Udvidning, naar det fryser. Is indtager et Volumen (Omfang), som er en Tiendedel større end Vand af 32 Grader. Enhver har formodentlig været Vidne til Fryzning af Vand i en lukket Flaske. Flasken springer ofte itu eller en lang af Halsen fremragende Istap løfter Korfen i Veiret. Den Kraft, hvormed Udvidningen gaar for sig er meget stor. Efter anstillede Forsøg er den lige med et Tryk af 20,000 Pund paa en Kvadratomme. Det lader sig heraf forklare, at ikke alene Glasflaser

men ogsaa Fernbomber kan sprænges paa denne Maade. For at paavise dette, er det ønskeligt at Frysningen gaar for sig saa hurtigt som muligt. Man har derfor ved Forsøg af den Art benyttet sig af et Forhold ved Vandets Frysning, som maa nærmere omtales. Det blev ovenfor sagt, at Vandet fryser ved 32 Grader. Men kan ikke Vandet bringes til en lavere Temperatur uden at fryse? Jo, under visse Omstændigheder kan virkelig Vandet affjøles endnu mange Grader, inden det fryser; men fryser det, saa gaar Temperaturen atter op til 32 Grader.

Udsætter man et Kar Vand for en gradvis tiltagende Afkjøling, og sørger man for at ikke den mindste Bevægelse, ikke den mindste Vindpust forstyrer Vandets Ligevægt, vedbliver det at være flydende, selv om Thermometret angiver en lavere Temperatur end 32 Grader; men giver man saa Karret et lidet Stød, stivner dieblittelig den hele Masse. Man har derfor fyldt Bomber med $2\frac{3}{4}$ Tomme tykke Vægge, luftet dem omhyggelig og forsigtigt affjøllet dem indtil 4 Grader under Kul. Naar nu Vandet pludselig fros, skede det, at Bomberne sprængtes med saa stor Kraft, at Stykker af $1\frac{1}{2}$ Centners (150 Pund) Vægt bleve fastede til en Afstand af 20 Fod. Det er derfor ikke forunderligt, at Vandledninger hyppig sprænges ved Isdannelse i Rørene.

Ogsaa denne Egenstabs spiller en vigtig Rolle i Naturens Husboldning. Vanddampe i Luften trænge gennem Porer og Ribber i Fjeldet, fortætte sig til Vand og fryse, og ved den Udvidning, som da foregaar, sprænges den porøse Masse; Fjeldet smuldrer paa den Maade gradvis og bliver til Muld; Muldklumper sprænges ligeledes ved Frysning og smuldre og Jordbunden kommer derved i en Tilstand, som begun-

stiger Planternes Væxt. Den samme Udvidning og Sprængning er Uarsag i Planternes Død, naar de udsættes for Frost; de fine, mikroskopiske smaa Celler ødelægges. Mulkalk smuldrer paa samme Maade under Kuldens Indflydelse og mister sin Bindekraft.

Vandets Udvidning ved Isdannelse er dog bundet til Frysningens Dieblitt. Er Vandet stivnet til Is indtil sidste Draabe, saa synker ei alene Temperaturen i Isen under 32 Grader ved fortsat Afkjøling, men Isen forholder sig som alle andre Legemer, der affjøles, den trækker sig sammen og indtager mindre Rum end før. Deraf kommer det, at den Ismasse, som har sprængt Flasken i Stykker, ofte viser sig ikke at fylde ud Flasken. Deraf kommer det, at streng Kulde bringer Isdækket paa Jordsøer til at sprække.

Den mærkelige Egenstabs ved Vandet, at det under visse Betingelser lader sig affjole under 32 Grader uden at fryse, gjør endnu Krav paa vor nærmere Betragtning. Man har anvendt forskjellige Fremgangsmaader for at tilveiebringe dette Resultat. Lettest lader det sig gjøre, naar Afkjølingen foregaar under absolut Rolighed, og naar Vandet ikke kommer i Berørelse med Luften, hvilket kan undgaaes ved enten at helde Olje over Vandet eller lade Afkjølingen gaa for sig i et lufttomt Rum. Men man har ogsaa iagttaget dette Fænomen under modsatte Betingelser. Altsaa fryser Vandmassen hurtigt under en saadan saafaldet Overafkjøling, hvis man dypper en spids Gjenstand i den, helst en Iskrystal (en Isstap). Støv har en lignende Virkning, og urent Vand lader sig derfor vanskeligt affjole under 32 Grader uden at fryse.

Det er interessant at iagttage en DraabeVand paa en fedtagtig Overflade, naar den udsættes for Kulden. Den

fedtagtige Overflade gjør, at selv en stor Draabe vil beholde sin Kugleform og ikke flyde ud. En saadan Vanddraabe kan afkjøles til henimod Zero uden at fryse, selv om det blæser stærkt; men pludselig sees en hvid Streg tværsiggenem Draaben, den speilblanke Overflade bliver mat, og Draaben er frosfen.

Vi forstaa Alle vel, at for at smelte Is udkræves der Varme; men hvorledes skal vi faa et Begreb om, hvor megen Varme der hertil er fornøden? Jo, tag et Pund Sne eller Is af 32 Graders Temperatur i en Skaal og et Pund Vand af 32 Graders Temperatur i en anden. Lad begge Skaale staa over den samme Ild og altsaa paavirkes af samme Mængde Varme. I det nu det sidste af Sneen er forvandlet til Vand viser Thermometret fremdeles 32 Grader; men paa samme Tid viser Thermometret i den anden Skaal en Stigning fra 32 til 174 Grader. Det lader sig heraf slutte, at et Pund Is har forbundet sig med 142 Varmegrader for at værkfætte sin Forvandling til Vand; men denne Forbindelse sker paa en saadan Maade, at Varmen gaar tabt for Thermometret. Varmen forbliver latent eller bunden, som Fysikerne sige.

Ligesom vi har paavist, at der bliver „bundet“ Varme ved Sneens Overgang til Vand, saaledes lader det sig ogsaa paavise, at der bliver udviklet Varme, at Varme bliver fri, ved Vandets Overgang til Is. Vi skal ikke indlade os paa de fysiske Experimenter, hvorved dette godtgøres, men kun omtale, hvorledes dette Forhold giver sig tilkjende i Naturen, og her gjælder det, at Luften nærmest Vandfladen, naar den er i Begreb med at fryse, viser en højere Temperatur end Vandet, altsaa mere end 32 Grader, medens Luften i den nærmeste Omgi- velse af Is, som tæer, viser en lavere Temperatur end den tøndende Is, der be-

finder sig paa Smeltepunktet eller 32 Grader.

I første Tilfælde afgiver Vandet Varme til Luften, i andet Tilfælde tager Vandet Varme fra Luften.

Den Egenstabs, at binde Varme ved Overgang fra fast til flydende Tilstand og omvendt, afgive Varme ved Overgang fra flydende til fast, er ikke egen for Vand alene; det forholder sig paa lignende Maade med andre Stoffe, som kan eksistere saavel i flydende som i fast Form.

At andre Egenstaber som karakteriserer Vand i fast Form eller Is vil vi omtale Sjens ringe Varmeledningsevne. Den Is, som bedækker en Indsø, er derfor en Beskyttelse mod yderligere Afkjøling af Vandet nedenunder. Sjens lavere Temperatur paa Overfladen forplanter sig kun vanskeligt til Underfladen, og naturligvis saa meget vanskeligere med Sjens tiltagende Dykkelse.

Vi læse i Beretningen om Norden- skjoldts Omsejling af Asien, at han under Overvintringen paa Sibiriens Nordkyst byggede et Hus af Isblokke, hvilket tjente som Observatorium. Huset blev opparmet med en almindelig Dvn. I en saadan Vaaning gaar Temperaturen naturligvis ikke op over 32 Grader, men det tør være tilfredsstillende nok paa en Tid, da Thermometret udenfor viser fra 30 til 60 Grader under Nul. Det største Byggeforetagende i Is, hvorom Historien melder, var Opførelsen af et Ispalads i St. Petersburg Aar 1740 paa Foranstaltning af den regjerende Keiserinde. Det var 20 Fod højt, alle Møbler vare forarbejdede, tildels dreiede af Isblokke; ved Indgangen stod 6 Kanoner af samme Materiale; de bleve ladede som andre Kanoner med Kugler og Krudt og affyrede uden at sprække. Ved festlig Belysning afgang det et glimrende Skue; men Vaarens Komme tillod den hele Herlighed kun en kortvarig Tilværelse.

Frelst ved Trommen.

(En sand Historie).

Paa en klar Sommerdag for næsten 130 Aar siden saaes endel engelske Soldater adspredte i en smuk Fjelddal i det nordlige Skotland. Hvis man kunde have hørt deres høie og undertiden brede Stemmer, vilde man have forstaaet deres Grinde bedre, end Stotterne i de Egne gjorde; thi deres Sprog var ligesaa fremmed, som deres Grinde var uvelkomment for Høilænderne.

Hvis de af og til mødte en Bønder, kunde de ivrigt og barsk gjøre ham et Par Spørgsmaal; men Bønderne søgte fedvanlig at undgaa Soldaterne, og disses Vei gik over en øde, klippesuld Egn, hvor der ofte ikke fandtes hærken Veier eller Sti, og hvor de uden Veiviser maatte forsætte sin Søgen; og dette var en Søgen, som ikke foraarstagede dem lidet Besvær.

Ofte steg den kommanderende Officer af Hesten for at følge en Faarestis Slyngringer, der ledede til store Huler og Fjeldklofter, som kunde have skjult en liden Hær, og ligesaa ofte vendte han harmfuld og stuffet tilbage. Disse for-gjebes Anstrengelser bidrog ikke til at sætte Mændene i bedre Humør; thi de, vare sultne, og det er forbausende, hvorledes Appetitten skjerpes i den friske Fjeldluft. Havde den Ulykkelige, som de søgte efter, været inden Hørevidde, vilde han have skjælvbet ved at høre de Trusler, der udstødtes imod ham af de sluffede Syblændere.

Skotland var dengang i en sørgelig Tilstand; de smilende Dale og de purpurfarvede Lyngheder, som den Rejsende nu synes saa godt om, havde hver en sørgelig Historie at berette om Blodsudgydelsen eller Ødelæggelse, og Grind-

ring herom bragte de ulykkelige Bønder til at hade "Rødfjolerne", som var Skyld i deres Glendighed. De rygende Straa-tage paa mange smaa Bondegaard, de tomme Fjøs og de ødelagte Kornmarker, Alt talte om Krig i dens grusomste Skikkelse. Det store Slag ved Culloden (27de April 1746) hvor Tusinde var faldne, kæmpende for en haabløs Sag, havde fyldt Landet med Entre og Faderløse.

Hovdingerne, som havde ført sine Klæner imod Hertugen af Cumberland's Tropper, var især af Regjeringen bestemte til at ødelægges, og store Pengesummer blev offentlig udlovede for at fange dem: Summer, hvoraf Halvdelen var nok til at bringe Velstand til hele Distrikter, hvis der iblandt de forhungrede Beboere skulde findes Noget, som vilde have modtaget de tilbudte Prispeng.

Længe vilde Regjeringen ikke tro paa, at skotske Bønder kunde modstaa den fristende Loffemad, og man forundrede sig hoilig over, at en Race, som af de dannede Klasser i England ikke blev betragtet som stort bedre end Vilde, skulde betænke sig paa at robe sine slagne Anføreres Skulesteder.

Det Parti, som vi har seet gennem-søgende en Fjeldegn, var sendt for at gribe og medbringe „død eller levende" en Mand, hvis kraftige Hjælp var bleven ydet den ulykkelige Prins Karl Edoard. Han havde hærken sparet Liv eller Formue i den unge Pretendents Sag, og havde man seet, hvorledes Flammerne fortæredede hans Fædreneflot, vilde man ikke have fordret andet Bevis paa hans Kjærlighed til Huset Stuart.

Cluny Mac-Pherfon var ligesaa elsket af sine Klansmænd for sine gode Egenskaber, som han var agtet for sin Rang og sin Stilling. Den simpleste Arbejder paa hans Gods vilde snarere have ofret sit eget eller en af sine Kjæres Liv end Lyttet til Tilbudet om Blodpenge for sin Høvding. Og de 10,000 Pund Sterling, som Kong Georgs Ministre havde bestemt som Belønning for den, der bragte denne oprørske Undersaats Hoved, blev betragtede med Ringeagt og Harme af Mænd, der neppe havde Mad til Livets Opfold.

Den kommanderende Officer gav tilsidst sine Folk Ordre til at holde inde med sin Sagen, som syntes ganske for-gjæves, og saaledes beredede de sig nu til at vende tilbage til sine Kvarterer, da de ved at naa en skarp Omboining af Veien stødte paa en ung Gut, der bar i Haanden noget, som ved en nærmere Undersøgelse viste sig at være en deilig Kjødret. Diebliffelig blev han omringet, en Pistol rettet mod hans Hoved, og han beskyltles for at være i den sænede Høvdings Tjeneste og at hjælpe til at skjule ham. Hans Forvirring og de usammenhængende Svar, han gav, blev anseet som Bevis paa Rigtigheden heraf, og han blev befaleet at føre Mændene hen til sin Herres Skjulested, hvor han tydelig nok agtede sig hen. Udlød han ikke diebliffelig, skulde Døden være ham vis. Den stakfels Gut, der var ganske fortunlet ved det pludselige Syn af Soldaterne, honsfaldt blot om, at de vilde staae hans Liv, idet han til Gjengjæld lovede at føre dem hen til den Hule, hvor hans Herre var skjult.

Utter tog Soldaterne en anden Vej, i Spidsen for dem stillede Gutten, der paa hver Side havde en Soldat med et ladt Gevær i Armen, rede til at styde ved det første Tegns paa Forræderi.

Efterhaanden som de trætte og mødige marscherede en halv Milsvæi ind igjennem en af Landets vildeste Egne, gav de mindre og mindre Agt paa Fangen, som de endog begyndte at spøge med over hans Grinde og over hans Taabelighed. Gutten, der nu var kommen mere til Sands og Samling igjen, betragtede med Forbauselse Soldaternes Vaaben og Udrustning, især vakte den store Tromme hans Opmærksomhed, og da han paa daarligt Engelsk udtalte sin Forundring over den, og spurgte, hvad det var for et Dyr, som de førte med sig i det store Bur, vakte hans Spørgsmaal Soldaternes lydelige latter. Til Svar gav Trommeslageren sig til at tromme Tappensstreg, som vandt den unge Høilænders største Bisald, saa at han endog tilbød Trommeslageren Middagsmaden, som han endnu bar, for at saa Lov til at tromme lidt paa det mærkverdige Instrument. Dette havde Trommeslageren Intet imod; han aftog hurtigt Remmene som Trommen hang i, og Gutten slængede dem om sin egen Hals.

Ifke saasnart var han imidlertid kommen i Besiddelse af den forønskede Stat, før han greb Trommestikkene og med langtfra spage Hænder benyttede dem, saa at Lyden gjenlød nær og fjærrt mellem Fjeldene, og Soldaterne drede befalede ham at holde op.

Det varede ifke længe, før de kom til Indgangen af en Hule, godt skjult af overhængende Buske, og Soldaterne ilede raske ind i den, opfyldte af Haabet om at kunne overraske og gribe den saa længe Sogte.

Men hvor stor var ifke deres Skuffelse og Harme ved at finde tydelige Spor af, at Hulen nylig havde været beboet, men at Beboeren — Høvdingen — nu var væk.

Længe, men forgjæves søgte de rundt-
om. De fjernie Trommeslag havde ad-
varet ham, han forstod, at Soldaterne
var i Nærheden, og taffet være Guttens
Kjærlighed og Kløgt lyffedes det ham
atter at undsly sine Forsølgere.

Soldaternes og deres Anførers Mis-
fornøielse var stor, da de med uforrettet
Sag maatte vende om; men ikke den rin-

geste Mistanke faldt paa Guttens, hvis
næsten taabelige Udseende ikke vakte nogen
Anelse om, at det var ham, som ved sit
kløgtige Paafund havde frelst sin elskede
Herre, og han blev sat i Frihed.

Efter i ni Aar at have holdt sig skjult
imellem sine tro og hengivne Folk flyg-
tede Cluny Mac-Pherson tilsidst til
Frankrig, hvor han forblev til sin Død.

Gaader og Opgaver.

No. 158.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9.

Jeg er en Støtte for din Fod,
Naar let du kunde glide.
Lad kun Husaren have Mod;
Paa mig han dog maa lide.
Men som det mest i Verden gaar,
Saa og af mig kun Kvinden faar
En Søsterlod af Arven.

5. 6. 4.

Min Slægt i Danmark Krone bar
Alt fra de ældste Tider.
I Norge man og seet mig har,
Men Armod der jeg lider.
Thi hylder jeg det danske Land,
Dets Blomstereng, dets grønne Strand
Og Havets milde Binde.

8. 6. 4.

Om endog du begraver mig,
Du er ei for mig sikker;
Min grønne Fjærbusk lettelig
Jeg frem af Graven stikker.
Der er vel dem, der har mig kjær;
Men kommer man mig alt for nær,
Da ender det med Taarer.

Opløsning paa Gaaderne i No. 5.

No. 155: Amalia. No. 156: K. No. 157: T.

Blandinger — Nytt og Gammelt.

Undersøist Telegraf i det Stille Hav. — Fra Newyork meddeles, at Overingeniøren for den canadiske Pacificbane, Sanford Fleming, har udkastet en Plan til en undersøist Telegraf over det stille Hav. Den atlantiske Telegrafkabel fra Valentia til Newfoundland er 1980 engelske Mil lang, følger omtrent den 50de Bredegrad og støtter sig ikke til nogen D; den foreslaede Telegrafkabel over det stille Hav skal paa omtrent samme Bredegrad, maaske lidt nordligere, udgaa fra Vancouver Den i britisk Columbia til de sydlige aleutiske Der, som den vil møde under 52 Graders Bredd. Herfra er det Hensigten at føre Kablet til Sydspidsen af Kamtschatka, til Petropaulowst, eller direkte til en af de nordligste kiriliske Der og derfra videre til Japan, der som bekendt staar i telegrafisk Forbindelse med Omverdenen. Den største Kabelleængde vil paa denne Strækning blive imellem Vancouver-Den og Aleuterne, men Veilængden er her dog kun omtrent halv saa lang som Strækningen mellem Irland og Newfoundland og kan hyderligere forkortes, hvis man beslutter sig til at føre Kablet fra Vancouver-Den til Halvoen Alaska og derfra videre. Som Centralstation for Stillehavslinien betegnes Den Jesso.

Schliemanns Fund ved Udgravningerne i Troja og Mykenæ have efterhaanden, ikke mindst ved Prof. Virchow's Anerkjendelse, vundet stor Betydning som de tidligste Vidnesbyrd om hellenisk Kultur. Desto større Opfigt maa det vække, at Prof. Stephani i Petersburg-Akademiets paa fransk udkommende Beretninger har søgt at paavise, at hine Fund idetmindste ere tolv til femten hundrede Aar yngre, end Hr.

Schliemann og med ham de fleste tydske Lærde hidtil have antaget. Til Bevis herfor anføres, at der iblandt Gravfundene fra Mykenæ oftere forekommer Guldzirater med indgraverede Sommerfugle, men at Sommerfuglene først notorisk ere komne i Brug som Zirat omtr. tre hundrede Aar før vor Tidsregnings Begyndelse. Der kan vel ogsaa findes ældre Gjenstande i Mykenægravene — indrømmer Professor Stephani — men det beror da paa, at man har medgivet de Døde gamle Smykker. Gjenstandene hidrøre, som denne Lærde med megen Skarpsindighed søger at godtgjøre af Smykernes og Redskabernes Form, fra det tredje Aarhundrede før Kristi Fødsel, og Guldsmykkerne ere, som han nærmere paaviser, for en stor Del af sydrussisk eller persisk Oprindelse. Det Bevis, der hentes fra Tiden for Sommerfugle = Ornamenternes Brug, synes dog noget spagt; thi at anvende Sommerfuglen som Zirat ligger saa nær, at Sigt meget godt kan have fundet Sted enkeltvis allerede mange Aarhundreder, før hint Ornament kom i almindelig Brug. Men selv om Prof. Stephanis Tydninger snarere ere Paastande end Beviser, indeholde de dog en stærk Udæstning til de tydske Archæologer.

Klipfisktilvirkningen. — Selstabet for de norske Fisteriers Fremme har i Klipfisktilvirkerens egen velforstaede Interesse i de bergenske Blade fremhævet de væsentligste Betingelser, der bestemt maa til for at frembringe en smuk og holdbar Vare. De er følgende; 1. Kun fersk eller høist 2 Dages overstaen Fisk maa behandles til Klipfisk. 2. Fisken maa slækkes lige ned og udover Sporen. 3. Rygbenet maa tages af indtil 3 Led nedenfor Gatboret. 4. Fisken maa, før-

end den saltes og strax efter Flæknin-
gen, skylles med Vand. 5. Man maa
ikke salte Fisken for stærkt. 6. Udvaft-
ningen maa foregaa omhyggeligt saa at
Blod og Slim fuldstændig bortvaskes,
navnlig ved det affaarne Rygben. 7.
Fisken maa helst efter Udvaftningen blive
staaende nogle Dage i Pressetabler, før
den lægges ud til Tørring. 8. Tørrin-
gen, det vil sige Udoverlægningen paa
Bjergene, maa saameget som muligt fore-
gaa i vindigt Veir og helst paa Bjerge,
der ligger fra Solen; og Fisken maa,
efter hver Dag, den har været ude, sæt-
tes i større og større Stabler, for at den
kan blive fuldstændig udpresset. For den
saakaldte Kolbtørke, der ved et overfladisk
Bliv synes tilstrækkelig, maa man vel
vogte sig. 9. Fisken maa ikke indlastes,
forend den er fuldstændig tør. De ube-
tydelig forøgede Omkostninger, som den
her paapegede omhyggeligere Behandling
vil fremfalde, vil blive mange Gange
erstattet ved den høiere Pris, som det
bedre Produkt altid vil bringe.

Litterært Bedrageri. — Kort før
Jul døde i Paris den berømte Mathe-
matiker Michel Chasles, af Aca-
demie des Sciences og indtil 1851 Pro-
fessor ved den polytekniske Skole og ved
Faculte des Sciences i Paris; han
blev 87 Aar gl. Den videnskabelige Ver-
den vil endnu erindre den utrøselige Myt-
stifikation, han blev Gjenstand for 1869
paa Grund af en Naiditet, (d. e. Tro-
skyldighed) der var mærkelig hos en saa
skarpfindig Mand. Chasles havde faaet
den fixe Ide, at Newtons epokegørende
Opdagelser paa Fysikens Omraade egent-
lig skyldtes Fransmanden Blasius Pascal,
hvis Fdeer Newton havde kaant. Heraf
benyttede en raffineret Bedrager ved
Navn Brain Lucas sig, og da han havde
en Del Kjendskab til Mathematik og
Fysik, lavede han en Række Breve, som

Pascal i Slutningen af sit Liv skulde
have skrevet til den unge Isaac Newton,
og som saaledes glimrende stadfæstede
Chasles's Hypotese. Denne købte
Manuskripterne for 150,000 Francs og
forelagde dem triumferende for Aka-
demiet, af hvis Medlemmer nogle snart
kom paa det Nene med, at de vare for-
falskede, medens andre ikke rigtig vidste,
hvad de skulde sige. Da Chasles imid-
lertid stadig kom med nye Autografer,
som Lucas sagde, at han var kommen i
Besiddelse af paa en hemmelighedsfuld
Maade, og deriblandt endog egenhændige
Breve fra Julius Cæsar og Jesus Cri-
stus, blev det klart for Enhver, at den
lærde Mathematiker paa sine gamle Dage
var bleven svækket paa Sindet. Der
blev indledet en kriminel Undersøgelse,
og Lucas, der tilstod sit Bedrageri, blev
dømt til en langvarig Fængselsstraf.
Chasles tilstod strax med en Oprigtighed,
der gjorde hans Karakter Gode, at han
havde taget feil, hvilket bevirkede, at han
blev forsaanet for sine Kollegers Spot.
Det kan bemærkes, at Falskneren havde
fabrikeret ikke mindre end 20,000 Breve
og altsaa vist en næsten overmenneskelig
Jernflid.

Stærke Drikke og Forbrydelser.

— Paa en Kongres af Funktionærer
ved de tydske Straffeanstalter, som i
Slutningen af forige Aar afholdtes i
Bremen, havde man blandt Andet ogsaa
fore det i vore Dage saa meget omtalte
Spørgsmaal om Drifkældighedens Ind-
flydelse paa Forbrydernes Tiltagen.
Det fremgik af, hvad der her blev oplyst,
at Antallet af Forbrydelser i det sidste
Tiaar er steget meget betydeligt i Tysk-
land, for enkelte Arter af Forbrydelsers
Befkommende endog med over 100 pCt.
Til disse høre navnlig Forbrydelser mod
Sædeligheden og den offentlige Orden,
Drab og Menedsforbrydelser. Antallet

af Recidiver er samtidig steget til 80 pCt. I denne sørgelige Tingenestand har den stigende Driftesyge den største Skyld, støttet af den Bestemmelse i den tydske Straffelov, som ubeluffer Ansvar for Handlinger, udførte i en Tilstand af bevidstløs Druffenstab. Ved samme Leilighed ophlystes det, at Antallet af Udskjætningssteder i Preussen fra 1869 til 1879 er voget fra 104,899 til 130,217. Under Forhandlingerne blev det gjort gjældende som den almindelige Opfattelse, at den største Del af de forekommende Forbrudelser direkte eller indirekte hidrører fra overdreven Rydelse af spirituøse Drikke, og at de moderne Straffe gennemgaaende ere for milde. Mod visse Forbrudelser, begaaede af unge Mennesker, anbefales det at lade Prægelsesstraffen afløse Fængselsstraffen.

Frankrige har annekteret (d. e. forenet med Frankrig) Selskabsøerne, hvor det i et halvt Aarhundrede har ovet en overveiende Indflydelse, som en Tid lang forgjæves bekjæmpedes af England. I Slutningen af Ludvig Philips Regjering havde Striden antaget en heftig Karakter; men Guizot udjødvede den ved et Kompromis, (Forlig) som blev angrebet paa det Voldsomste i det franske Deputeretkammer ("Affæren Pritchard"), og de lidenskabelige Debatter hidrog meget til at forøge den gamle Konges Upopularitet. Overenskomsten om Vernes Afstaaelse til Frankrige blev affluttet den 29de Juni f. A. og Kong Pomare V. udstedte derefter paa Otahaiti en Proklamation, hvori han forkyndte Indbyggerne, at han havde afstaaet alle sine Rettigheder til Frankrige. Kongen faar en passende Pension og beholder sin

Titel, men skal afholde sig fra enhver Indblanding i Bestyrelsen af Verne. Ifølge de franske Blade ere de Indfødtte paa Otahaiti meget tilfredse med den foregaaede Forandring.

Det nye Kunstprodukt "Celluloid", fremstillet af komprimeret Styrdebomuld og Kamfer, som leverer horn- og elfenbenagtige Stoffer, er af en meget brandfarlig Natur. Celluloidet bliver i Europa fremstillet af den amerikanske Gummi- og Celluloidvare-Fabrik i St. Danis med en Filialfabrik i Mannheim. I Amerika ere Fabrikkerne flere Gange nedbrændte, og nogle Byer have negtet Opbygningen, fordi de tilstodende Nabo-eiendomme vare altfor stærkt udsatte for Ildsvaade ved den store Masse af Styrdebomuld.

Et Kanalprojekt, ved hvilket der skulde tilveiebringes Vandforbindelse mellem Østersøen og det sorte Hav ved Hjælp af en Kanal mellem Weichselfloden og Dniepr, har længe været Gjenstand for Spekulation. Til dets Realisation har der nu i Barshowa dannet sig et Kompagni af Finantsmænd og Bygningssentreprenører, der af den russiske Regjering skal have faaet Koncession paa Tilveiebringelsen af de fornødne Forarbejder, og som iøvrigt skal have faaet Kostet om den nødvendige Understøttelse. Kanalen skal ikke alene gjøre Nytte i Skibsfartrædiemed, men ogsaa tjene til at tørlægge de vidtudstrakte Sumpe omkring Pinski i Gubernementet Minss i det vestlige Rusland.

Guldbleier.—I Ostfiririen skal der i den senere Tid være opdaget fjorten nye Guldbleier.

Indhold: Familien Hellingengen. — Dr. Martin Luther. — En liden Forelæsning om Is. — Frelst ved Tromanen. — Gaader og Opgaver. — Blandinger — Nyt og Sammel.

E. MATHER,
JUSTICE OF THE PEACE,
COLLECTING AGENT.

Office over Spencers Harness Store - DECORAH, IOWA.

M. N. JOHNSON & BROTHER,
ATTORNEYS AT LAW,

M. N. Johnson,
NOTARY PUBLIC. }

DECORAH, IOWA.

DAN. NOBLE,
SADELMAGER,

handler med

Sadler, Svøber, Bidsler etc.

Decorah, - - - - Iowa.

RUTH BROTHERS,

DECORAH, IOWA,

handler med Stangjern, Spiger og Glas, Koge- og Kaffeovne samt
Kobber- og Blikvarer, Gaardsredskaber og Verktøj, Bygningsmaterialier,
saafom Binduesglas, Døre, Blinds, Bygningspapir, Blindhvidt og Olie.

Kobber- og Blikvarer repareres. Tagrender forfærdiges til billige Priser.

☞ Ekstere af den skønne Psalme: „Hjertelig kjær, har jeg dig, Herre“,
gjøres opmærksomme paa Past. Wieses Bog

Lidt Psalmehistorie med Mere,

der indeholder mange vakte Fortællinger om denne Psalme. Bogen faaes
smukt indbundet hos J. L. Lee, Decorah, Iowa, for 50 Cents, i Guld-
fnit 75 Cents. (Overskuddet er bestemt til et velbædiget Niemed).

J. T. RELF,
PHOTOGRAF,

uhadler med Kammer, Lister, Albums, Fjelds-Indfatninger, Stereoskop-Billeder e
Gamle Billeder kopieres.

Smaa børn photograferes ved den nye Methode langt hurtigere end før. ☞ Alle mine Negativbilleder retoucheres af den anerkjendt dygtige
Retouchør, Miss Emilie Christopher. Afslæg mig et Besøg. Mit Galleri er over
Montgomerys Drugstore, **Decorah, Iowa.**

20de Bind af „For Hjemmet“,

indeholdende den meget interessante og lærerige Rejsefildring

Nordvest-Passagens Opdagelse,

foruden meget andet interessant Læsestof, sendes portofrit for \$1.00.

Adresse: N. Thronsfen, Dr. 14, Decorah, Iowa.

PETER GJEMS,

Reisende Agent for

G. R. Montagues LaCrosse Steam Marble Works,
tegner Abonnement paa „**For Hjemmet**“. De, som tegne sig
paa hans Liste, kunne betale Kontingenten til ham.

Ældre Bind af „For Hjemmet“.

11te og 12te Bind (1876 I og II), 13de og 14de Bind (1877, I og II),
og 17de Bind (1879 I.) er udsolgt.

15de Bind (1878, I.) indeholdende 1ste Halvdel af den interessante Skil-
bring „Philip Ashton eller den nye Robinson“, „Martyren i St. Andrews“,
„Jacob Flints Reise“, „Arkimedes“, m. m. M., sendes portofrit for \$1.00

16de Bind (1878, II.) indeholdende sidste Halvdel af Fortællingen „Philip
Ashton“, „Elisabeth“, en dansk Fortælling, „Stanleys Reise paa Kongofloden“,
„Skovstjernen“ (Missionær Fjellstedts Ungdomshistorie) og meget andet inter-
essant Læsestof, sendes portofrit for \$1.00; begge disse Bind for \$2.00

18de Bind, se 2den Side af Omslaget.

19de Bind, indeholdende blandt andet „En ung Piges Historie“ og Mis-
signsberetningen „Sex Aar blandt de røde Indianere“, portofrit for \$1.00.

20de Bind, indeholdende den ualmindelig interessante og lærerige Rei-
sefildring „Nordvest-Pasagens Opdagelse“ foruden meget andet udvalgt
Læsestof, portofrit for \$1.00; alle 5 Bind for \$4.00.

Hvert Bind bestaar af 12 Hefter og udgjør 384 store Oктаafider, Titel-
blad og Indholdsregister indbefattet.

Adresse: R. Thronsjen,

Dr. 14, Decorah, Iowa.

To Søstre, en Fortælling fra en norsk Fjeldbygd (4 Hefter af „For
Hjemmet“) portofrit for 25 Cts.
Adresse: R. Thronsjen, Dr. 14, Decorah, Iowa.

For 10 Cents sendes portofrit et Hefte, indeholdende

„**To ældgamle Sange fornhyede**“,

nemlig **Tolvtaalvisen** og **Den gylde ABC** 8 for 50 Cts., 20 for
\$1.00, 100 for \$3.50. Adresse: R. Thronsjen, Dr. 14, Decorah, Iowa.

RUDOLPH & SON,
Apothekere og Boghandlere,

Decorah, Iowa.

Lægemidler tilberedes samvittighedsfuldt efter Lægers Recepter.

Iver Larsen
sælger udelukkende for Kontant og handler med
DRYGOODS, NOTIONS,
Færdiggjorte Klæder,
Hatte, Suer, Støvler, Sko, Kolonialvarer, etc. etc.
Steyers Bygning ved Siden af Winnesheit House.
Decorah - - Iowa.

A. C. Smith, M. D.,
Dien- og Dre=Lege.
Decorah = = Iowa.

Philip Ashton eller den nye Robinson,
Martyren i St. Andrews, Jacob Flints Reise, Elisabeth, en dansk Fortælling,
Skoftjernen (Missionær Fjeldstedts Ungdomshistorie) — alle disse og flere
mindre Fortællinger samt meget andet interessant Læsestof findes i 9de Uar
gang (15de og 16de Bind, 24 Hefter) af „For Hjemmet“, der sendes porto-
frit til hvilken som helst Adresse i de For. Stater og Canada for \$2.00.
Adresse: N. Thronsdjen, Dr. 14, Decorah, Iowa.

Ny Möbelhandel.
J. JACKWITZ.
DECORAH, IOWA.

Alle Slags Møbler, saavel simple som fine og elegante, sælges til Ti-
ders billigste Priser. Reparationer udføres.
Ligklifter hæves paa Lager. Begravelser bejorges.

Nogle Rest-Eremplarer af
Socrates's Forsvarstale ved Platon
samt Fortællingen „To Søstre“ (8 Hefter af „For Hjemmet“) sendes tiisam
men portofrit for 35 Cents.
Adresse N. Thronsdjen, Decorah, Iowa.

E. P. Johnson,
ATTORNEY AT LAW,
Adams Block. **DECORAH, IOWA.**

Fem Bind af „For Hjemmet“,

nemlig 15de, 16de 18de, 19de og 20de.

(Aargangen 1878, sidste Bind af 1879, samt Aarg. 1880), hvilket til- sammen udgjør 60 Hefter eller 1820 Sider med udvalgt og ajvæ- rende Læsestof samt Titelblade og Registre, sendes portofrit for \$4.00.

Adresse: **P. Thronsdien,**
Decorah, Iowa.

ST. OLAF'S SCHOOL,

En lutherisk Højskole for Gutter og Piger,
Northfield, Minnesjota.

Nye Terminer begynder i April, September og November. Betalingen er \$30.00 for Skoleaaret (10 Maanedes) og for en Termin i Forhold. Kost billig.

Nærmere Underretning faaes ved Henvendelse til Bestyreren

Th. N. Mohu, Northfield, Minn.

P. E. Haugen,

— Gier af —

Decorah Marble Works.

Water St. - - DECORAH, IOWA.

Jeg tillader mig herved at gjøre Landsmænd i Winnesheit og Allamakee Countier i Iowa, samt i Fillmore, Houston, Freeborn, Goodhue og Olmstead Countier i Minnesjota, og forresten i hele den nordre Del af Iowa og indlige Minnesjota, opmærksomme paa, at jeg nu er istand til at expedere alle Ordres med kort Barsef. Jeg har sikret mig de bedste Arbeidere og kan udføre smukt og billigt Arbeide. Da jeg ogsaa har norske Stenhuggere, har Landsmænd den Fordel, at de kan faa sin Inscription feilfri, hvilket er aldeles umuligt, hvor man blot har Arbeidere af andre Nationer.

Som reisende Agenter har jeg engageret D^{hr}. Harvey Miller og Julius Rosenheimer. P. E. Haugen.

Enhver, som ønsker Gravstene, og ikke træffer min Agent, kan derom tilskrive mig, samt angive, hvor kostbar Sten han ønsker, og ieg skal da sende ham Tegninger med vedsoiet Pris, hvorefter han kan sende mig tilbage det Exemplar, han udvælger, tilligemed Ordre og Inscription samt nærmest Jeragt-Office.

P. E. Haugen.